

סוד דחיית המוחין דקטנות

ענין 'הכה במעשיו' הנצרך בעת דחיית אלהים דקטנות

א.

**מנהג ק"ק בית אל שלא לבוין
דחיית הקטנות זולת במוחין
דנשמה לבד**

נודע דהסכמת המפרשים האחרונים
דאין לבוין דחיית המוחין דקטנות
זולת במוחין דנשמה לבד, וכגון בתפלת
העמידה דימות החול שבהם נמשכים
המוחין דנפש דנשמה, אז דייקא יש לבוין
סדר דחיית המוחין דקטנות, ואפשר
דהוא הדין נמי בתפלת העמידה דליל
שבת שבה נמשכים המוחין דרוח
דנשמה, וכדמצינו בסידור הנדפס שסידר
בכוונות העמידה דשבת סדר דחיית
האלהים דקטנות, ואולם בתפלות
העמידה דשחרית ומוסף ומנחה דשבת,
שבהם נמשכים המוחין דחיה ויחידה,
דעת רוב המפרשים האחרונים שאין
לבוין בהם סדר דחיית האלהים דקטנות.

ובן העיד היר"א בתשובה מאחבה
למהר"א משען, שעלה בדעתו
להוכיח מתוך לשון הקדמת שים שלום
המיוחס להרש"ש דנקט התם "שאין לבוין
[דחיית הקטנות] במוסף ומנחה [דשבת]",
ודייק מינה מהר"א משען (קנין פירות ריש
עמוד נ"ה) "משמע הא בשחרית בלחש

והזרה דשבת קודש יש לבוין בדחיית
הקטנות, ונלע"ד שחיליה דמר ניר
הרש"ש ז"ל הוא משער י"ד פ"ו (ח"א דף
ע"ג ע"א) יעו"ש". ור"ל, דסלקא דעתיה
דמהר"א משען דדייקא בתפלות מוסף
ומנחה דשבת שבהם נמשכים המוחין
דנח"י דחיה ונ"ר דיחידה אין לבוין סדר
דחיית אלהים דקטנות, אבל בלחש והזרה
דשחרית שבת, שבהם נמשכים המוחין
דנפש ורוח דחיה, יש לבוין סדר דחיית
אלהים דקטנות. וחיליה, מדברי הרז"ל
בע"ח שם פ"ו דאיתא התם דבאחוריים
דתנח"י דבינה יש ק"כ צירופי אלהים,
והבין מהר"א משען דזו הבינה היא בינה
עילאה, והיינו צד שמאל דאו"א עילאין,
ולזה בלחש והזרה דשחרית שבהם עולים
לנח"י וחג"ת דאו"א עילאין, הנה כיון
שבצד שמאל דשם שהוא בד' ספירות
אחרונות דאימא עילאה יש עדיין צירופי
אלהים, שפיר יש לבוין סדר דחייתם, מה
שאין כן בתפלת מוסף שבה עולים
לכחב"ד דאו"א עילאין, הנה כיון דשם
במקום גבוה אין גילוי צירופי אלהים, אין
לבוין שם דחיית האלהים דקטנות.

אלא שהיר"א דחה דבריו בשתי ידים,
והשיב לו באגרת תשובה (קנין

פירות עמוד ע"ד) בזה"ל, הימנותא להוי כי מתוך כותלי כתבם ולשונם דמר נראה שרצה להכריח מההקדמה הזאת [שלדעת מהר"א משען היא מיוחסת להרש"ש] לכוין בשחרית דשבת קודש לחש וחזרה, מה שלא נהגו ולא נהגנו אנחנו, יען לא מצינו בסידורי השבת שום דחיית מוחין דקטנות. ומה שרצה להכריח מלשון הרב פ"ו משער י"ד, לדידי ליכא שום ראייה משם, דאפילו נימא דבבינה עילאה וכו' יש בחיצוניותה ק"כ צירופי אלהים וכו', עם כל זה מתרי מעמי לא נהירא, חדא דלא מצינו שסידר לן מזה"ר בכוונת ברכת אבות דעמידה בתיבות השייכים לדחיה שהם* כוונות דחיית המוחין דקטנות. זאת ועוד, דכפי סדר התחלקותם וכו' אשר סידרם בנהר שלום (דף כ"ט ע"ב), נראה שכוונתו וכו' לא שייך אלא באחורי התבונה וכו', לא כן באחורי הבינה עילאה וכו' [ר"ל, דמלשון מרן שם נראה דהאלהים דקטנות אינם בבינה עילאה, אלא באחורי התבונה, באופן שדוקא בישסו"ת ישנם אלהים דקטנות ולא באו"א עילאין]. עוד בה דכבר הרז"ל בפירוש כתב במבוא שערים שער ד' ח"ב פ"י ו[בע"ח] שער י"ד פ"ו ושער ט"ו פ"ו וז"ל, הרי ידעת איך כל הק"כ צירופי אלהים עם שורשם וכו' כולם מתפשטים ונכללים באחורי התבונה, וכאן מתגלים, אמנם בבינה אין שום גילוי להם וכו', ולכן בכל מקום

שתמצא שם אלהים בבינה הוא בתבונה, והבן זה, עכ"ל [הרז"ל]. מזה נראה שאפילו שבאחוריים דבינה [עילאה] וכו' איכא שם אלהים, הן נסתר, ואינם מתגלים רק באחוריים דתבונה, כי שם נגלו האלהים. ומה שכתב בהקדמת שים שלום הנזכר [שאין לכוין דחיית הקטנות במוסף ומנחה, ומשמע הא בשחרית לחש וחזרה יש לכוין סדר דחייתם, ומהר"א משען יחס הקדמה זו להרש"ש], מה אענה ומה אומר, כי ההקדמה הזאת שורשה מכתבי הרב יפה שעה שמשם העתיקה אח"כ הראשונים, ולבי מהסם אם היא ממוהרש"ש ז"ל או מסודרת מזולתו, כיון שלא מצינו בכל הסידורים שלפנינו לא בחול ולא בשבת דברים אלו שבהקדמה זאת, או אפשר שחזר בו [מרן] אחר כך במגילת סדריו [ועלתה הסכמתו שלא לכוין דחיית הקטנות אף לא בשחרית לחש וחזרה], ע"כ דברי היר"א.

וכיוצא בזה כתב בשערי רחמים ח"ב סימן רפ"ג בענין כוונת דחיית הקטנות בחג השבועות, וזה לשונו, בלחש דשחרית דיום שבועות שהוא מוחין דפנים ד[נשמה הנמשכים מ]ישסו"ת יש לכוין בשים שלום לדחות המוחין דקטנות עד ראש הבריאה, אבל בחזרה דשחרית שהוא פנים דחכמה [ר"ל, מוחין דפנים דבחינת החיה

הם נדחים כמו שאר המוחין". ועיין לו עוד שם בהמשך דבריו, ושם לעיל מינה עמוד ס"ז ולחלק, שהאריך לבאר דענין הדחיה אינו כפשוטו, עיי"ש היטב.

והעולה מכל זה דדעת היר"א והשד"ה מסכמת דאין לכון סדר דחיית אלהים דקטנות זולת בעת המשכת מוחין דנשמה לבד, דחינו בתפלת העמידה דחול, ואפשר נמי בתפלת העמידה דערבית ליל שבת, אבל בעת המשכת המוחין דחיה ודיחידה, כגון בשאר תפלות השבת, אין לכון סדר דחיית שמות אלהים דקטנות, לפי שלמעלה באו"א אין גילוי אלהים דקטנות, ועוד דהמוחין דקטנות דשם אינם בבחינת דין, אלא כמוחין דגדלות השיבי שאין צורך לכון להדיא סדר דחייתם, דמאליהם הם נדחים. וכן איקבע מנהגא בק"ק בית אל יכב"ץ שלא לכון סדר דחיית המוחין דקטנות זולת בעת המשכת המוחין דנשמה לבד, וכאשר העיד היר"א באגרת הנ"ל.

ב.

דעת התו"ח דיש לכון דחיית הקטנות גם במוחין דחיה

כל קבל דנא שמענא ליה לרבינו התורת חכם (דף קס"ח ריש ע"א) דקאמר בזה הלשון, וצריך לכון כל סדר שים שלום עד שיכוין להמשיך הקטנות לראש הבריאה בין בתיבת אחד של מוסף, בין במוחין דפנים של הנסירה דקריאת שמע שעל המטה, **וה' יתן כח**, וכן בזווג דקריאת שמע של קרבנות ושל שחרית ושל ערבית, ע"כ.

הנמשכים מאו"א עילאין, וכן במוסף בכתר [ר"ל, שהוא במוחין דיחידה הנמשכים מאו"א], אין לכון בדחיית הקטנות, כי באו"א אין שם גילוי קטנות דאלהים, והוא על דרך השבת ביום שאין מכוונים בדחיית המוחין דקטנות, ואכמ"ל, עכ"ל.

שמע מינה מכל זה דמנהג ק"ק בית אל שלא לכון סדר דחיית אלהים דקטנות זולת במוחין דנשמה לבד הנמשכים מישסו"ת שעל ידיהם עולים זו"ן להלביש שיעור קומת ישסו"ת, דכיון שבישסו"ת מפורש בדברי הרז"ל דיש שם גילוי שמות אלהים, שפיר יש לכון בהם דחיית הקטנות, לא כן במוחין דחיה הנמשכים מאו"א עילאין, דכיון ששם אין גילוי שמות אלהים, ואפילו דאיכא התם שמות אלהים הא מיהת אינם נגלים שם אלא נעלמים לגמרי, אין לכון שם שמות אלהים דקטנות, וכמבואר כל זה בדברי היר"א ובשערי רחמים הנ"ל.

ועיין עוד להיר"א בקנין פירות שם לעיל מינה (עמוד ע"ב) שכתב עוד למחר"א משען ליישב התמיהה "למה לא תקנו כוונה בדחיית מוחין דקטנות ב' כמו שתקנו כוונה לכון בדחיית מוחין דקטנות א', מאחר דקי"ל דליכא שום המשכת מוחין מלעילא ע"ג המוחין הראשונים שאינן נדחין המוחין למטה מהם, ואפילו במוחין דגדלות מצינו כן, אלא שאינו צריך לכון בהם כי בהכרח מאליהם ומעצמם הם נדחין. יתכן וכו' יען כי מוחין דקטנות ב' הם אלהים חיים, ולכן אינם עולים בשם דחייה, כי מאליהם

גבוה, וזהו שכתב רבינו התורה חכם שיש לכיון בהם בכל מקום ואפילו בקדושת כתר, אלא שמ"מ לא יוצדק לכנותם בשם אלהים דקטנות המורה על דין אלא לערך קדושת המקום ההוא מיניה וביה, דהיינו לערך המוחין דגדלות דשם, ואולם לערך המדרגות שלמטה מן המקום הגבוה ההוא, אין השמות אלהים הנ"ל נקראים בשם זה, יען דנקראים אלהים חיים ואינם דין גמור חלילה, ולכן בערך המדרגות התחתונים הנקראים דין גמור, אין צורך לדחות המוחין דקטנות דבחינת החיה, דמאליהם הם נדחים בדרך המוחין דגדלות, וכמבואר בדברי היר"א שזכרנו לעיל, ודוקא בערך המוחין דגדלות דבחינת החיה גופא, נחשבים גם הם כבחינת דין לערכם, ושפיר סבירא ליה להתורה חכם דיש צורך לדחותם.

ג.

צ"ב מה שמצינו דלצורך דחיית הקטנות בעינין 'בה במעשיו'

והנה להבין מיבעיא סברת הפלוגתא, מה טעם נקבע המנהג שלא לכיון ומה טעם הסכים התורה חכם שיש לכיון, דכבר נודע כלל גדול בכללות ספר תורה חכם, דמעולם לא כיון רבינו לסתור הפשט, ואף כגון היכא שנדמה מתוך דבריו שבא לחלוק על הפשט, אין הדברים כן כלל וכלל, דודאי שלא כיון לעקור הפשט ממקומו, כי אם דוקא

והרי דעת רבינו מסכמת דיש לכיון סדר דחיית האלהים דקטנות בכל מין המשכה שבעולם, הן במוחין דנשמה והן במוחין דחיה באין הפרש, ואפילו בתיבת אחד של מוסף ששם הוא גמר כניסת המוחין דחיה, נמי יש לכיון כל סדר דחיותם.

ובמעמדו ונימוקו י"ל בפשיטות ע"פ המבואר בדברי הרז"ל בע"ה שער מ' פ"ח (דף פ"ב ע"ב) "כי טהרה בבריאה היא נקראת טומאה דאצילות", ור"ל, דערכי טהרה וטומאה אינם קבועים וקיימים במקומם, אלא ערכין הנידונים ומשתנים בכל מקום כפי ערכו. וכמבואר יפה בדברי רבינו התורה חכם דף ק"ן ע"א "שגם באצילות דשבת ויו"ט יש שם בחינת קליפה, אלא שבערך העולמות התחתונים אינו נקרא טומאה אלא דין קדוש כמו שכתב מורי הרב ז"ל (הגהות השמ"ש לע"ה שער מ"א פ"א), וכמו שכתב ב[ע"ה] שער ל"א פ"ב (ח"ב דף ל"ג ע"ג) וכו'. והטעם כי אותו הדין הקדוש שיש באצילות, בערך האצילות נקרא קליפה". ועיין לו עוד כיוצא בזה בדוכתי טובא³, ועוד מזה לרביה"ק בספר ליקוטי מוהר"ן ח"א סימן כ"ה אות ב' ולחלן, ושם לחלן סימן ע"ב, ח"ב סימן קי"ז ועוד, עיי"ש.

ויש לומר דכמו כן הוא בענין שמות אלהים דקטנות, שאף המה נידונים בערכין, ובכל מקום ישנם אפילו במקום

ב. תורת חכם דף ע"ח ע"ב, פ"ט ע"א, קל"ד ע"ב ד"ה כתב, קנ"ה ע"ב ד"ה והנה, ק"ע ע"א.

מסיק בצלותא מה שלא מצינו לו במקום אחר. והגם דפשיטא ואצ"ל דהכל בידי שמים, וודאי שעל כל פרט ופרט צריך תפלה ובקשת רחמים ותחנונים, הא מ"מ מדחזינן ליה לרבינו דהכא דייקא הקפיד להזכיר ענין זה, מכאן דהכא צריך לכך טפי מבכל מקום, וכלומר, דהכא בעינן לאפוישי ברחמי סגי טפי מבכל מקום, וצ"ע למה הוא כן.

ומכל שכן דצ"ע אחר שמודעת זאת בכל האר"ש עוצם כחו וגבורתו דרבינו התורת חכם בעבודת הכוונות והיחודים בכל רגע ורגע, וכדשמענא ליה דקאמר (דף מ"ט ע"ב) "שבכל תיבה שאדם מוציא מפיו, צריך לכוין להעלות מ"ן עד ע"ב ס"ג דא"ק, ולהמשיך הניצוץ לכל הפרצופים המתייחסים לאותו דיבור עד סוף מלכות דעשיה דאצילות המתייחס לאותו דיבור וכו', וזה המ"ד יורד מכתר דעתיק דכורא דא"ק וכו', ומתפשט מדרגה לדרגה עד סוף העשיה דאצילות, וזהו בכל דיבור ודיבור, עיי"ש. ומהשתא למי אשר עומד ומשמש במרום באופן שאין טורח לפניו לייחד בכל דיבור ודיבור היוצא מפיו עליונים ותחתונים מרום המעלות רישא דכל דרגין עד סיפא דכל דרגין, וכי הוא צריך נתינת כח מיוחדת לכוין איזה כוונות דדחיית הקטנות אשר לכאורה נדמה שבנקל לכוונם ביחס לשאר ריבוי פרטי הכוונות.

איברא, גוף הצורך לנתינת כח מיוחדת לדחיית המוחין דקטנות, הנה הוא מפורש בדברי הרז"ל, כנזכר בע"ח שער כ"ב פ"ג (ה"א דף ק"ה ע"א), עיין שם

להוסיף עליו עוד הבנה עמוקה ופנימית, אשר הבנה זו עצמה אינה סותרת הפשט כי אם מוסיפה בו עומק שתכליתו להוציא מן ההעלם אל הגילוי את אמיתות פנימיות הפשט, וכאשר הארכנו להוכיח במישור בשיעורי ים החכמה במקומות הרבה אין מספר. והכי נמי בסוגיין בהכרח דלא כיון רבינו התורת חכם לחלוק על המנהג שנהגו בק"ק בית אל שלא לכוין דחיית הקטנות במוחין דחיה, כי אם לגלות פנימיות טעם המנהג שמחמתו נמנעו המכוונים מלכוין סדר הדחיה, אשר על פי גילוי זה יובן עומק טעמו של רבינו התורת חכם למה איהו גופא מצא לו מקום להתיר הכוונות באיזה אופן שהוא, וכדמצינו לו דעביד כיוצא בזה בענין היתר הכוונות בימי העומר ובענין היתר הוספת התגין דשמושא רבא ועוד בכמה מקומות, באופן דמיבעיא לן להבין אמיתות הטעם שמחמתו נמנעו המכוונים מלכוין סדר דחיית הקטנות בבחינת המוחין דחיה, ומתוך כך להבין עומק החידוש שהוציא התורת חכם מתוך הבנת טעם המנהג שעל ידו יצא לו דפעמים יש להתיר הכוונה.

עוד יש להבין דכד תידוק בלישניה דרבינו התורת חכם תמצא דאחר שכתב דיש לכוין "להמשיך הקטנות לראש הבריאה בין בתיבת אחד של מוסף, בין במוחין דפנים של הנסירה דקריאת שמע שעל המטה" מסיק בצלותא ובעותא קדם מרן דבשמיא "וה' יתן כח". והוא פלאי מה שדייקא בכאן

וגבורות, והוא עומד בחלל שבין האור המקיף לכל ספירה להמקיף דהספירה שתחתיה, וזה האור השלישי הנזכר הנה תחילתו מן החכמה דא"א ולמטה, דעומד תחת הכתר דכללות האצילות בחלל שבין מקיף הכתר למקיף החכמה סתימאה דאצילות, וכן הוא עומד בכל הספירות שמן החכמה הנ"ל ולמטה עד סוף העשיה בחלל שבין מקיף למקיף דכל ספירה וספירה וכן"ל, אבל סביבות ספירת הכתר אשר בראש האצילות גופא, ומכ"ש בין הכתר לא"ס, אין שם אחיזה להאור הנזכר דשם אלהים.

ומבואר שם דכל אלו האורות הנ"ל דשם אלהים המתפשטים עד סוף העשיה, המה בסוד הקדושה, ונקראים אלהים קדושים, אבל בסיום אלו השמות של אלהים קדישין, שם נאחזים הקליפות הנקראים אלהים אחרים. ולחיות שאמרנו דשם אלהים הזה שורשו מגיע למעלה עד החכמה דאצילות שתחת ספירת הכתר, ואינו עומד סביבות הכתר, לזה אמר דהאי סבא דסבין עתיקא דעתיקין שהוא ספירת הכתר שבראש האצילות, איהו יתיב על כרסיא לאכפייא לון, דלאשר שורש שמות אלהים הנז' שהם דינים וגבורות הוא תחת ספירת הכתר הנ"ל, והכתר עומד למעלה מהם, הנה מצד זה נדמה הכתר כיושב ע"ג אלו השמות אלהים העומדים תחתיו, והרי המה משמשים ככסא אליו, וזהו שאמר דעתיק יומין יתיב על כרסיא (כסא) דשביבין, ר"ל, דהכתר יושב על הכסא שהוא שמות

שהפליג בגודל מעלת הזוכה לדחות המוחין דקטנות כדבעי עד ראש הבריאה, וקאמר התם בתו"ד בזה"ל, ודע כי יש מי שבידו כח במעשיו להוריד האלקים דקטנות מרישא דו"א עד הגרון, ויש מי שיוכל לדחות עד החזה וכו', והנה כל כח השכחה שיש באדם נמשך לו ממוחין דקטנות אלו, ומי שיוכל להורידן ע"י מעשיו למטה ע"י שימוש מוחין דגדלות וידחה אלקים דקטנות וכו' אז יהיה לו זכירה נפלאה בתורה ויבין כל רזי התורה. הרי דדייק ונקט בלישניה דלא די בכונה בעלמא, אלא מוכרח דייקא שיהיה "בידו כח במעשיו". אלא דהא גופא צריך ביאור, מה טעם יש צורך בכאן לנתינת כח טפי מכל שאר עבודת הקודש אשר בכתף ישאו.

ד.

עתיק יומין יתיב על כרסיא דשביבין – סוד נעלם ואין לגלותו אלא לצנועים

ובהקדם ביאור דברי האד"ר דף קכ"ח "סבא דסבין עתיקא דעתיקין יתיב על כרסיא דשביבין לאכפייא לון". וכתב עלה הרז"ל בשער מאמרי רשב"י (דף ל"ט ע"ד – מ' ע"ד, ולדפי הוצאת ישיבת השלום דף ל"ח ע"ד – ל"ט ע"ד) כי "הענין הזה הוא סוד נעלם ואין לגלותו אלא לצנועים", ותו"ד, דכל הספירות כלולים מב' מיני אורות, והם אור פנימי המתפשט בתוכם ובפנימיותם ואור מקיף המתפשט וסובב חוצה להם סביב, ונוסף על אלו חב' אורות יש עוד בחינת אור אחד בסוד שם אלהים שהוא דינים

רו"ל נתכוונו אל מה שאמרנו, כי בהיותם נקשרים ונכללים ומיוחדים בסיום אלו האלהים קדושים, נחשב להם כאילו הם עצמם נכנסו אל הקודש פנימה ח"ו, וזכור ואל תשכח, עכ"ל.

וכן כתב שם לחלץ בדרך השני (דף מ' ע"ג) "כי כיון שהאלהים דקדושה הם שם ביסוד שלו וביסוד שלה בתוך ה' גבורות מנצפ"ך דבגו נקודת ציון שבה, לכן כאשר אלו האלהים אחרים עולים ונכללים עמהם כנזכר, אז אעפ"י שאינם נכנסים ח"ו בתוך נקודת ציון ממש, עכ"ז היותה נכללת באלהים דקדושה אשר שם וכו', זה יקרא כאילו ח"ו ממש בא נחש על חוה, וזכור ואל תטעה ח"ו בדבר הזה".

וכיו"ב כתב בשער ההקדמות דרוש סוד אהור באהור (דף נ"ז ע"ב) "ואע"פ שאלו הקלי' אינם נכנסים גם הם ביסוד דנוק', עם כל זה ממקומם יונקים דרך האלהים הקדושים שרשם בהיותם נכללים בהם, וזה אומרו ערו עד היסוד בה כי כביכול עד שם מגיע פגם התחתונים".

ועיין לו שם עוד שהולך ומבאר באורך דכפי ערך החטא כך ערך התכללות הקלי' הנקראים אלהים אחרים, דכאשר עולה פגם התחתונים עד ז"א נכללים האלהים אחרים בבחינת אלהים קדושים שמחוץ לז"א, ואז נחשב כאילו בא נחש על חוה רח"ל, וכאשר אין הפגם עולה כ"כ כי אם עד הנוק', אז הוא בבחינת שפחה כי תירש גבירתה, כי נכללים באלהים קדושים שבנוק' "ואינו

אלהים, והכתר ברחמיו הגדולים שהוא חסד גמור יתיב על האי כרסיא כדי לאכפייא לון, לכפותם להפוך ענינם לרחמים, עכתו"ד הרז"ל שם.

ובהמשך דברות קדשו שם מבואר עוד דלצורך זווג זו"ן צריכה הנוק' להעלות מ"ן לגבי דכורא, ואז נכללים יחד אלו האלהים קדושים זה בזה, ונכנסים תוך היסוד דנוק' בסוד ה' גבורות מנצפ"ך – וכנודע דהק"כ צירופי אלהים שרשם מה' גבורות מנצפ"ך שהם המ"ן שביסוד דנוק' – ועל ידם נעשה חימום הנוק' בעת הזווג, ובהיותם שם מתמתקים שם ע"י ה' חסדים דיהיב בה הז"א. ואמנם כאשר ח"ו חוטאים ישראל למטה, מעוררים את הקליפות הנקראים אלהים אחרים העומדים למטה בסיום הק"כ צירופי אלהים קדושים, ואז כמו שאלו האלהים קדושים אשר באבי"ע עולים ונכללים בעת הזווג ע"י תפלות ישראל ויחודם, כן גם הקלי' הנקראים אלהים אחרים עולים גם הם ונכללים דרגין בדרגין עד שנכללים באותם אלהים קדושים אשר באבי"ע שהם שרשם, ומתקשרים ונכללים עמהם בעת הזווג, וח"ו דומה כאילו הם עצמם נכנסים גם הם בעת הזווג ומטילים בה זוהמא, ואז השפע היורד לוקח אותו הסט"א, וזה נקרא את משכן ה' טמא, עכתו"ד.

ומסיק עלה הרז"ל בזה"ל, אבל הזהר והשמר בנפשך מאוד מאוד, אל יעלה בדעתך שהדברים כפשוטן כמ"ש ז"ל שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, כי חלילה להאמין הדברים כפשוטן, אמנם

כפשוטו דחקליפה עולה עד שם ח"ו רק שבערך שנכללין הקליפות ההם באותו אלהים קדושים וכו', אנו אומרים כי ח"ו נחשב זה כאילו ח"ו בא נחש על חוה או כאילו שפחה תירש גבירתה".

ה.

כמה שמועות בענין התחלת הגילוי דשם אלהים

ולהבין עומק הסוד הנעלם שהזהיר עליו הרז"ל שאין מגלין אותו אלא לצנועים, יש להקדים מה שמצינו בענין התחלת הגילוי דשם אלהים, דהנה מצינו בזה בדברי הרז"ל מילי דמחזי כסתראי, דמדברי הרז"ל הנזכרים שהעקנו לעיל נראה דתחילת גילויים הוא מן המקיף דחכמה העומד תחת הכתר, וכן הוא משם ולמטה בין כל ספירה וספירה עד סוף העשיה.

מאידך מצינו בכמה מקומות דאין לשמות אלהים גילוי במקום גבוה ונעלה כל כך כי אם הרבה למטה משם, דבזוהר פרשת אחרי מבואר דתחלת הגילוי דשם אלהים הוא מז"א דאצילות ולמטה, דכן אמר שם אמר "ושירותיה מז"א הוא". וכן הוא גם בשער ההקדמות דרוש סוד אחור באחור (דף מ"ג ע"ב), ומשם בנהר שלום דף מ"ד ע"ב, עיי"ש דהק"כ צירופי אלהים "התחלתם מן ז"א דאצילות עד סוף העשיה, ושם אחר סיום הק"כ צירופים שם עומדים הקלי' הנקראים אלהים אחרים וכו', והם נקראים אלהים אחרים בערך אלו הק"כ צירופים שבקדושה שהם נקראים אלהים

חיים". וכן נראה גם מע"ח שער כ"ב פ"ג (ח"א דף ק"ה ע"א), עיי"ש סדר דחיית אלהים דקטנות מראש ז"א דאצילות עד ראש הבריאה. וכיו"ב נזכר בקצרה בשער מאמרי רשב"י דף מ' סוע"ג.

ויבא הכתוב השלישי, והוא במבוא שערים שער הקליפות פ"ב (דף נ"ז ע"א), ובשער ההקדמות דרוש סוד רמזים בשמות וסוד שם המפורש (דף נ"א סוף ע"א), ובע"ח שער השמות פ"ז (ח"ב דף ק"א ע"א), וכן הוא בהגהה שבסידור הרש"ש בכוונת נטילת ידים (ח"א דף ג' ע"א), דהתחלת הגילוי דשם אלהים אינו אלא מז"א דבריאה ולמטה, והמה ק"כ צירופים, כ' צירופים בעולם הבריאה, דהיינו עשרה צירופים בז"א דבריאה ועשרה בנזק, ואח"כ יש עוד נ' צירופים בעולם היצירה בחמשה בפרצופים שבו שהם א"א אבא אימא ז"א ונוק' – עשרה צירופים בכל אחד, ועד"ז חמשים צירופים בעולם העשיה בחמשה פרצופים שבו "הרי הכל הם ק"כ צירופים שיש בשם אלהים וכו', ואלו הק"כ צירופים הם התפשטות אלהים מצד הקדושה, ואח"כ מכאן ואילך הם אלהים אחרים".

והרי שלשה כתובים המכחישים זה את זה אי תחילת הגילוי דשם אלהים הוא מז"א דבריאה ולמטה, או מז"א דאצילות, או מן המקיף דחכמה שתחת הכתר דאצילות, ונוסף על אלו השלשה מצינו עוד שמועה רביעית בע"ח שער מ"ו פ"ו (דף ע"ח ע"א) דהק"כ צירופי אלהים הם בבינה ותבונה דאצילות עיי"ש.

אכן מצינו למהרח"ו גופא בשער מאמרי רשב"י שם (דף מ' סוע"ג ורע"ד) שעמד במקצת מאלו הסתירות, אלא דהניח הסתירות בצ"ע.

ו.

דעת הלשם בישוב השמועות

וישוב הענין מבואר בדברי הלשם שבו ואחלמה בספר הכללים כלל ט' ענף י"ד אבני מלואים (ח"א דף ל"ט ע"א – מ' ע"א), ע"פ דברי הרז"ל בשער מ' פ"ב, וכללות העולה מדבריו הוא, דבאמת עיקר הגילוי דשם אלהים אינו אלא בעולמות ביי"ע, אלא לאשר ביי"ע התחתונים יש להם שורש בז"א דאצילות בסוד ביי"ע דאצילות שהמה שמות אלהים כמבואר בע"ח שער מ"ד פ"ה, לכן גם בפרצופי הקטנות דז"א (שהם עצמם נקראים ביי"ע דאצילות) ימצא שורש לבחינת הגילוי דשם אלהים, ושמה המה באמת מיוחדים ממש בגופו עצמו, אבל משם ולמעלה אין השמות אלהים מתערכים עוד בהפרצופים עצמן ח"ו ואינם נכנסים בהם כלל, ואפילו בבחינת הגדלות דז"א אינם נכנסים, דשם יש הווי"ת ולא אלהים, ורק מצד שורשי הו"ק דז"א אשר בג"ר דז"א ימצאו שם במקום הג"ר דז"א אלהים בבחינת ציורים, והם כח האותיות דו"ק הכלולים בג"ר, אבל אותיות ממש דאלהים אין שם כלל. ולמעלה מן הז"א אין עוד גילוי לשמות אלהים כלל רק בבחינת היותם עומדים מסביב בחלל והאוויר שבין המקיפים דכל ספירה וספירה וכנ"ל, ושם אינם בחינת אלהים עצמם רק אורם וכוחם בהעלם

מבלי גוף וכלים, וכל עיקר סיבת עמידתם שם אינו אלא לאכפייא לון, דכיון שמהם ולמטה משתלשלת אחיזת החיצונים, לכן נתייסד התחלת וראשית הגבורות במקום גבוה מאוד, תחת הכתר, כי היכי דאיהו יתיב עליהן לאכפייא לון, ולזה ג"כ הם בין המקיפים, דנודע דבאור המקיפים אין כח להחיצונים להסתכל כנזכר בשער דרושי אבי"ע פי"ג (ח"ב דף צ"ב ע"א), וכדי להרחיק יניקת החיצונים ככל האפשר נקבע עמידתם בין המקיפים.

ומה ששמוצינו בע"ח שער ט"ו פ"ו הנ"ל דהק"כ צירופי אלהים הם בבינה ותבונה דאצילות, יש לומר דלעולם עיקר שורש הגילוי דשמות אלהים אינו אלא מז"א ולמטה, וכנ"ל, אלא שז"מ יש להם רמז בבינה ותבונה בסוד השם בוכ"ז שהוא הכח והשורש דק"כ צירופי אלהים, אבל עיקרן ממש אינם באמת רק מז"א ולמטה, והיינו מו"ק דז"א ולמטה, דאילו בג"ר דז"א אין להם גילוי בסוד אותיות אלא בסוד ציורים וכנ"ל.

ומה שכתב הרז"ל דהוא סוד נפלא ונעלם ואין לגלותו אלא לצנועין, הוא לפי שמן המבואר שם עולה דבעת שחוטאים התחתונים פגם גדול רח"ל, נאחזים החיצונים ונכללים באלהים קדושים בסוד התכללות, ואז כפי גודל הפגם כך נרגש טעם מר ומרור רח"ל למעלה עד שורש הק"כ אלהים קדושים אשר למעלה בגבהי מרומים, וכנזכר במבוא שערים שער הקלי' פ"ב (דף נ"ז סוע"א), והיינו דכתב הרז"ל דהוא סוד נעלם לומר דמגיעים ברום גבוהים כ"כ,

ז.

סיבת היות שורש הגילוי דאלהים בחכמה ולא בכתר

ולחבין מעט גוף המבואר בשערי מאמרי רשב"י שזכרנו לעיל דשורש הגילוי דשמות אלהים אינו עולה להקיף סביבות הכתר כי אם תחת הכתר וסביבות החכמה ומשם ולמטה, ו"ל על פי הנודע דעיקר הבירור אינו אלא ע"י החכמה, וכנודע בסוד כולו במחשבה איתברירו, וכמבואר בלשון הזוהר, וכאשר כתב מזה מרן בהקדמות רחובות הנהר דף ג' ע"ד. וסיבת הדבר הוא לפי שכל עיקר מלאכת הבירור הוא לברר חלקי הטוב מן הרע, דהיינו לכפות הרע, ולברר מתוכו חלקי הטוב הגנוזים בו שהמה החלקים הראויים להתחבר עם צד הקדושה, ולהעלותם להתכלל באלהות, ונמצא מציאות הבירור מורה על היות ב' מיני מציאות הפכים, טוב ורע, אלא שעל ידי פעולת החכמה יכפה הרע ויתברר ממנו הטוב ויעלה לשרשו בקדושה.

ואמנם מציאות מעין זו המורה על מציאות טוב ורע, אין לה מקום כי אם בחכמה (ומשם ולמטה), אבל בבחינת הכתר אין מקום למציאות הריבוי, לפי שההפרש בין מהות הכתר למהות החכמה הוא דהחכמה נקראת אחד והכתר נקרא יחיד, ויחיד נודע שאינו נכלל במנין הריבוי משא"כ אחד, וזהו להורות דבבחינת הכתר אין מקום לריבוי והתחלקות הכחות, אלא כל הכחות נכללים ומתאחדים בתכלית

דודאי שאין הענין כפשוטו חלילה, ולזה אין לגלותו אלא לצנועים, דהמה יבינו אמיתות הענין שענין האחיזה שם אינו כפשוטו חלילה כי אם בסוד התכללות לבד, וכמבואר בדברי הרז"ל שם.

אפם, זו האחיזה אינה אלא דוקא בעת הפגם, ואמנם בעת היחוד דהוי"ה אלהים דאיהו כללא דכל רוא דמהימנותא, כנזכר בזוהר תרומה קס"א ע"ב, הנה כיון שכל עיקר יניקת החיצונים הוא משם אלהים, לכן כאשר מתייחד הוי"ה באלהים לומר שהוי"ה הוא האלהים אז מוציא בלעם מפיחם ומתבטל יניקתם וחיותם, ונכרתים משרשם והיו כלא היו בסוד והאלילים כרות יכרתון, עכתו"ד הלשם בספר הכללים שם.

ועיין לו עוד בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' (דף ל"ח ע"ג ולהלן באורך), וביותר שם בענף ט' (דף מ"ז ע"ב ולהלן), מה שכתב לבאר עומק הענין, ועוד טובא בספר כתבי הגרמ"מ להגה"ק הרמ"ם משקלוב בדוכתי טובא לאין מספר משתעי בסוד נעלם זה (ולדוגמא בעלמא אחת מאלף מציאתי עיין שם עמוד צ' רוא דמהימנותא ד"ה וז"ם ככלות נפץ עם קודש), ועוד מזה בדברי רבינו התורת חכם דף פ"ט ע"א ולהלן ובכמה מקומות, ובאורך גדול בספר שערי היחוד והאמונה להגה"ק מהר"א הלוי מסטראשעליא שער ג' פרק ל"ג ובהגהה שבסוף הפרק שם (ולהלן הבאנו בס"ד מעט מדבריו), ועוד לו בספרו שערי העבודה שער השני, וביותר שם פרק ט"ז – י"ח, ועוד הרבה משם ולהלן, ואכמ"ל.

למציאות טוב ורע שהם קדושה וחיפך הקדושה, וכמבואר, אבל בבחינת הכתר – גולגלתא דא"א, הנה כיון שהכתר בעצם מציאותו אינו שייך למלאכת הבירור, דלחיותו בחינת יחיד, מושלל אצלו מכל מכל מציאות הרע והפירוד, וזהו מצד אור היחודא עילאה השורה ומאיר שם בגילוי, וכנודע דכתר אתון כרת, הנה לטעם זה אין שורש הגילוי דשמות האלהים עולה שם.

ח.

ב' מדרגות בקדושת היחוד – יחוד דא"ק ויחוד דאצילות

וב' הבחנות אלו דכתר וחכמה, הנה מצד הבחנת העולמות יובן ענינם בב' בחינות היחוד שהם מדרגת היחוד דאצילות ומדרגת היחוד דא"ק, ובהקדם הנודע מסדר הלבשת העולמות, דא"ק שהוא הכתר דכללות העולמות מבריה מן הקצה אל הקצה, דראשו מטי לעילא ולעילא בריש כל דרגין סמוך ונראה לראש הקו, ורגליו מתפשטים ויורדים עד למטה תחות כל דרגין, דעולם האצילות מלביש עליו מטיבורו ולמטה, ועולמות בי"ע מלבישים ע"ג עקביו, באופן שכל כללות ד' עולמות אבי"ע מלבישים על גבי א"ק. ואולם עולם האצילות המלביש מטיבורא דא"ק ולמטה שהוא בחינת החכמה דכללות העולמות, הנה סיום רגליו הוא למעלה מגבול עולמות בי"ע, כלומר, דעולמות בי"ע אינן מלבישים על גבי עולם האצילות, אלא עומדים תחת האצילות.

היחוד ביחודא שלים עד שגם היש נכלל ומתאחד שם לגמרי עם האין באופן ששוב אינו נבחן כדבר בפני עצמו אלא נכלל כחדא ממש עם האין בבחינת אני הוי"ה אלהיכם. אבל החכמה נקראת אחד, לפי שנותנת מקום למציאות הריבוי, ומן הטעם הזה נקראת קודש, דעצם מציאות הקדושה יורה על הפרשה והבדלה בין קודש לחול, ונמצא דמצידה יש מקום למציאות הריבוי, אלא שאצלה למעלה כבר נכפה הרע ונתקן בשורשו, הא מיהת קודם שנכפה הרע היה לו מקום במציאות. ולפיכך פעולת הבירור שעצם ענינה יורה על מציאות הריבוי, אינה נוגעת בבחינת הכתר כי אם בבחינת החכמה, דכולא במחשבה דייקא איתברירו, והיינו דתנינן בענין המוחא סתימאה דאיהו כחמר טב דיתיב על דורדייא, ור"ל, דהשמרים מתבררים ושוקטים שם אחר שנכפין לצד הקדושה.

ומזה נמשך דהשורש היותר עליון
דגילוי שמות אלהים קדושים הוא במקף החכמה דאצילות, והיינו כמבואר דבבחינת החכמה דייקא יש מקום למציאות הריבוי ולשמות אלהים, אלא ששם למעלה בבחינת החכמה נכפים האלהים הנ"ל ונכללים כולם בקדושת האצילות מבלי תת מקום כלל למציאות הרע והפירוד ח"ו במקומו למעלה, הא מיהת משם ולמטה משתלשלים ויורדים אלו האלהים, עד שלמטה אחר סיום עולם העשיה משתלשל מהם מציאות אלהים אחרים רח"ל, וכל זה הוא מצד היות עצם החכמה מורה על הריבוי ונותן מקום

ומכאן אנו למדים דקדושת א"ק כוללת לכלהו דרגין, דגם עולמות ב"ע, הנה מצד תוקף הקדושה דא"ק נכללים גם המה בכלל הקדושה, באופן שבערך קדושת היחוד דא"ק מעיקרא אין עולמות ב"ע נבחנו כנפרדים, ואפילו בהיותם מלבישים למטה במקומם שתחת סיום רגלי האצילות נמי נכללים בכלל היחוד דא"ק המבריה מן הקצה אל הקצה. אבל באצילות אינו כן, דקדושת האצילות אינה כוללת כי אם את עולם האצילות לבד, אבל עולמות ב"ע הנה בהיותם למטה במקומם אינן יכולים להתכלל בכלל קדושת היחוד דאצילות, דהיחוד דאצילות אינו כולל אלא את עולם האצילות לבד, אבל ב"ע העומדים תחת סיום רגלי האצילות, כדקיימי קיימי מבלי להתכלל בקדושת היחוד.

אלא שמ"מ גם ב"ע יש להם תקנה מצד היחוד דחכמה, והוא בעלותם ממקומם למעלה להיות עומדים גם הם בגבול האצילות, וכנודע דכאשר נמשכים מוחין עליונים דנח"י לעולם האצילות, הנה בעת ההיא עולים גם עולמות ב"ע ממקומם שתחת האצילות ומלבישים בתוך גבול האצילות, וכגון כיום השבת, וביותר בתפלת המנחה דשבת כאשר נמשכים המוחין דיחידה, שאז עולה גם עולם העשיה ונכלל בגבול האצילות, ומכל שכן עולמות היצירה והבריאה שכבר נכללו מקודם לכן בגבול האצילות בבוא המוחין דנשמה וחיה, ונמצא דגם מצד כח הבירור אשר באצילות יש להם לעולמות ב"ע תיקון, אלא שאין תיקון זה

שוה למהות התיקון שמצד א"ק, דמצד מהות התיקון דא"ק מעיקרא היו ב"ע נכללים בקדושת היחוד, לפי שמעולם לא היו נבחנו כנפרדים, ונמצא אינם צריכים בירור ותיקון, ואף גם בהיותם עומדים במקומם למטה תחת סיום רגלי האצילות נמי נכללים בכלל היחוד, לא כן מצד מהות התיקון דאצילות, הנה ב"ע מצד עצמם בהיותם עומדים למטה במקומם חשיבי כפסולת, ונדחים מקדושת היחוד כדחיית הפסולת מתוך האוכל, ודוקא אחר עלותם ממקומם למעלה בגבול האצילות, אשר פעולה זו מורה על העלאת מ"ן ואתערותא דלתתא בהתעוררות תשובה ותפלה וכו', הנה אז דייקא רשאיין גם המה להתכלל בכלל קדושת היחוד, דבאופן זה כבר קדם ונכפה הרע שבהם ואבד מן העולם וחלקי הטוב שבהם לכדם נתבררו ונתקנו ונכנסו בכלל קדושת האצילות.

וזתו גופא ההפרש אשר דיברנו בין החכמה אל הכתר, דמצד הכתר שהוא היחוד דא"ק, וכנודע דדא"ק הוא בחינת הכתר – יחידה דכללות העולמות, הנה מעיקרא אין מקום כלל למציאות הבירור, דהבירור ענינו בירור האוכל מתוך הפסולת, ואילו בא"ק גם הפסולת נבחן אצלו מעיקרא כטוב, דגם עולמות ב"ע בהיותם מלבישים למטה במקומם יש להם מקום אצלו, ואמנם בבחינת היחוד דחכמה שהוא היחוד דאצילות, וכנודע דאצילות היא בחינת החכמה – חיה דכללות העולמות, הנה שם דייקא יש מקום לבירור ולהבדלה בין קודש

נתיב ונתיב וכו' נברר לצד הקודש, אמנם המלכות שבכל נתיב ונתיב מהראשונים נעשית פסולת למטה, כי היא אחרונה לכל נתיב ונתיב ולא יכלה להתברר וכו', ומנין הניצוצות שנתקנו לפי זה יהיו רח"ף [דמ' ספירות עליונים נתבררו מכל אחד דהל"ב אלהים הנ"ל, וט' פעמים ל"ב עולה רפ"ח], והשאר שהם ל"ב שהם שארית לתשלום ש"ך, מתו ולא היו יכולים להתקן וכו', ואלו הל"ב שלא נתקנו נקראים ל"ב האבן".

והרי דב' מיני בירורים יש, בירורי רפ"ח ובירורי ש"ך, אלא שבזמן הזה אין בירור אלא לבחינת הרפ"ח ניצוצין לבד, אבל הש"ך ניצוצין שהם ל"ב האבן העודף על הרפ"ח, להיותם תקפים ועזים אין להם בירור בזמן הזה ע"י עבודת הבירור, וכאשר האריך בזה בעל הסולם בדוכתי טובא (עיין תע"ס ח"י אות י"ג – כ"א, ובכללות חלק ט"ז, ועוד טובא).

ולאמור יתבאר דלהיות ל"ב האבן בירורים קשים ועזים עד מאוד, אין כח בבחינת החכמה להכניעם ולכפותם בזמן הזה, ולפיכך נדחים מן הקדושה מכל וכל מבלי היות להם בירור, דהבירור הנמשך מצד החכמה אינו יכול לכלול בתוכו הרע זולת אחר שהקדים להכניע ולכפות הרע ולהעלותו אל הקדושה, ויען שאלו הבירורים לגודל עזותם נמנע מאתו להכניעם ולכפותם, אינם יכולים להתתקן בקדושה. ואמנם מצד מדרגת הכתר שהיא המדרגה דלעיתיד לבוא, ודאי גם בירורים אלו יש להם תיקון, דשם אינם צריכים בירור

לחול, וכמבואר דבהיות בי"ע למטה במקומם בלתי הקדמת אתערותא דלתתא אי אפשר להם לעלות להתכלל בקדושת היחוד, דדוקא אחר עלותם למעלה לגבול האצילות ע"י התעוררות תשובה וכו', אז נכללים בקדושת האצילות.

ושורש חלוקה זו הוא בחכמה ובינה דא"א שבתוכם מלובשים חסד וגבורה דעתיק, דחסד דעתיק המלובש בגולגלתא דא"א הוא שורש היש בהיותו מעיקרא נכלל בבחינת האין מבלי שיהיה ניכר כדבר נפרד בפני עצמו, ולזה אין הבירור נוגע שם, ואילו גבורה דעתיק המלובשת בהמוחא סתימאה דא"א היא שורש הנברא אשר מצד עצמותו הוא כלול מטוב ורע, אלא ששם למעלה נכפה הרע כחמרא דיתיב על דורדייא.

ט.

הצדיק דבחי' החיה מתקן בירורי הרפ"ח והצדיק דבחי' היחידה מתקן גם בירורי ל"ב האבן

וי"ל עוד ע"פ המבואר בשער מאמרי רשב"י בסופו כביאור מדרש הנעלם רות באד"ה והנה עתה עת דודים (דף ס"ב ע"א) כי כאשר "יצאו המלכים הראשונים בתחילה בסוד הדין וכו', חלק מלכים אלו לש"ך ניצוצות וכו', כי המלכים הם שמונה [דעת חג"ת נה"ם], וכל אחד מתחלק לארבעה בסוד ד' אותיות שם הוי"ה, וח' פעמים ד' הרי ל"ב, וכל אחד מאלו כלול מעשר הרי ש"ך וכו', וכאשר נבררו ניצוצות הקדושה בסוד ל"ב אלהים וכו', הג"ר והו"ק שבכל

אלא מעיקרא נבחנים כבהיותם נכללים בשורש הקדושה העליונה דמדרגת היחידה אשר קטן וגדול שם הוא, ולזה יש להם תיקון.

וזהו ההפרש בין צדיק דמדרגת היחידה להצדיק דמדרגות החיה, דעם היות שהצד השוה בשניהם דתרווייהו במקומם כלולים מן הטוב הגמור מכלי היות בהם כלל תערובת רע, מ"מ הפרש יש ביניהם, דהצדיק דמדרגת החיה הנה בכל עת עלותו אל הקדושה מוכרח להקדים תחילה פעולת הכנעת וכפיית הרע המורה על העלאת מ"ן ואתערותא דלתתא ולדפוק בשערי תשובה וכו' עד שיזכה לכפות הרע, ואז יוכל לברר מתוכו חלקי הטוב ולהעלותם אל הקדושה, ונמצא שמצדו יש מקום עכ"פ בהשתלשלות לשורש מציאות טוב ורע, ולפיכך כעת חיה אינו יכול לברר כי אם בירורי הרפ"ח לבד, דאילו בירורי ל"ב האבן, להיותם בירורים עזים וקשים כאבן נמנע ממנו לעת עתה לכפותם ולבררם.

ומ"מ זה הצדיק תוספת מעלה איכא ביה, דבבוא אליו העם לדרוש את האלהים, יש בכחו לירד מן ההר אל העם להבין מציאות קושי הנסיונות שמתנסים בהם עמא דארעא, וברחמים גדולים יקבצם וכרועה עדו ירעם לסייע בעדם לכפות הרע שבהם ולברר מהם חלקי הטוב ולהעלותם ולתקנם בשורשם.

ואמנם הצדיק דמדרגת היחידה, כלומר, הצדיק ההוא אשר כבר נתייע

זמן זמנים טובא במדרגת החיה, וכבר זכה לכפות כל חלקי הרע שבו ולברר ולהעלות מתוכם חלקי הטוב אל הקדושה (ועכ"פ בכל מדרגה לפי ערכה ובכל צדיק לפי ערכו, דכבר אמרו חז"ל לעתיד לבוא כל צדיק נכוח מחופתו של חברו), והנה אחר שכבר זכה זה הצדיק למדרגת היחידה, הנה כיון שבהיותו עומד עתה במדרגת היחידה כל לגבי ידיה תו אינו צריך למלאכת הבירור, דמעיקרא נבחן אצלו הכל כטוב, וכדוגמת התנא האלהי רשב"י ושאר יחידי הדורות, דשמעון נוטריקון ש"ס-ע"ן וגם נוטריקון מ"ש-ע"ן כנודע, דהעונות עצמם נתהפכים שם לזכיות, הנה זה הצדיק שפיר יכול לכפות גם חלקי הבירורים העזים דל"ב האבן, וכדוגמת לעתיד לבוא, דמעיקרא אינם צריכים בירור.

אלא דצדיק זה הנה בבוא אליו הנפש החוטאת אשר כל משבריק וגליך עליו עוברים, הנה כפי מדרגת הצדיק בעת הזאת שהיא מדרגת היחידה, יקשה עליו להבין ריבוי הנסיונות שעוברים על עמא דארעא, ולכן תכבד עליו מלאכת הבירור דנשמות ישראל, דלפי שאצלו נבחן הכל לטוב, לא יוכל לירד למדרגתם להדריכם בדרך ישרה לפי דרכם לרגל כובד המלאכה אשר אתם, אלא שהבן היטב שכל זה החסרון אינו אלא מצד ההדרכה וכו' שנמנע מאתו להדריך נשמות ישראל לפי דרכם וכנ"ל, אבל מצד עצם רוממות התיקון שיזכה האדם, הנה ודאי צדיק זה עדיף על חברו, דעיי האמונה והביטול דהבאים לפניו יוכל

לקשר נפשם מעט למדרגת היחידה, והבן.

י.

סוד הענין שרשב"י לא עבר

לפני התיבה ולא היה בעל תוקע

ובללות ענין זה מבואר יפה בספר יד בנימין להגה"צ מוה"ר בנימין סינקובסקי תלמיד הגה"ק בעל הסולם (עמוד י"ג), שהביא משמיה דרביה, כי "צדיקים גמורים ששורש נשמתם בא מקו ימין ששם אין אחיזה לקליפות, ושם אין שום עבודה, כי כל העבודה היא רק בקו האמצעי, והנשמות שבאים ממדרגה זו הם דבוקות בחי החיים ואין בהם שום שינוי, והם לפיכך משתייכות לספר ראשון של קו ימין שפירושו לאלתר לחיים, שכן שם לא יצויר שום אחיזה למות ודינים הגורמים אחיזה".

ובזה העלה לבאר שם (עמוד י"ח - כ') דברי הזוהר (ח"ג דף י"ח ע"א) "רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי, אמר רבי אלעזר, חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים, דלא בעי למשמע צלותא מכל בר נש, אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם לדכאה ליה [ר"ל, דקודם ר"ה תלתא יומין היה רשב"י בוחן ובודק ומטהר השליח ציבור], דרבי שמעון הוה אמר הכי, בצלותא דהאי בר נש דאנא מדכינא, אתכפר עלמא, וכל שכן בתקיעה דשופרא, דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלאו איהו חכים למתקע ברוזא דתקיעה".

ובביאור הענין נתבאר שם וזה לשונו, שבמצב הנשמות הקשורות

בשורש זה [דרשב"י] הם הם הצדיקים הגמורים לאלתר לחיים, ששם לא יצויר שום חטא ושום עון ושום אחיזה, וזהו ר' שמעון מבחינת בר יוחאי ששם מקור החיים, ומשם מקור החיים ומשך כל החיים לנשמות ולעולמים, ובלי המצב הזה לא יצויר שום השפעה ומוחין וכו', ובמקום ומצב זה אין שום עבודה וטירחא כמובן, כי כאן עדיין אין שום סבך והעלאת מ"ן של התחתונים וכו'. והענין הוא ששליח ציבור צריך להיות בעצמו במדרגה כזאת כמו הכהן גדול ששם אין אחיזה ושם הכל זכיות, תשובה מאהבה, ואדרבא שם יש ענין של יבוקש עון ישראל, שם זה חשיבות שאין למעלה ממנו, ור' שמעון במצב השם בר יוחי שלו היה מדכי [מטהר] את השליח ציבור לבחינה זו של מחילת עוונות.

וזה שאמר דר' שמעון הוה אמר הכי, **בצלותא דהאי בר נש דאנא מדכינא**, דהיינו שמגביה אותו להמדרגה שהזדונות נעשים זכיות, ואדרבה, מה שיש יותר זדונות, שליח ציבור זה שמדכא אותו ר' שמעון יותר במעלה, שחרי הוא מרבה הזכיות, וזה שאמר ר' שמעון **אתכפר עלמא** וכו', שאז כמובן אין שטן ואין פגע רע ולא יתכנו מקטרגים כלל, ולסוג זה שייכים צדיקים גמורים לאלתר לחיים.

וכל שכן תקיעת שופר **דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלאו איהו חכים** למתקע ברוזא דתקיעה וכו', ששם נהוג ענין מחילת עוונות תמידית בלי הפסק,

בלי דינים, הכל טוב, מבחינת מחשבת הבריאה, אדרבא, שם דוקא מבוקש ורצוי המוקש והמלכודת [הפתוי של הס"מ] כדי לתת החיים בלחייו, והקדושה נמצאת מרויחה ומתעשרת וכו'.

ומטעם זה רשב"י לא התפלל בתור שליח ציבור או לא תקע בשופר בעצמו בתור בעל תוקע, אלא לא בעי למשמע צלותיה אלא מבר נש דהוה קאים קמיה שלשה ימים קודם כדי לדכאה יתיה [לטהרו], וכל שכן תקיעותיו, כי ר' שמעון בעצמו היה כבר בגמר התיקון ממש מבחינתו הפרטית, והוא לא היה זקוק לאתערותא דלעילא מבחינה זו, כמו שאמר ר' פנחס בזוהר לית לי אתר להסתתר ממך כי בכל מקום אתה מוצא אותי, אלא מה [היה צריך לר' שמעון] – לבחינת כלל ישראל שעדיין לא זכו לגמר התיקון, והם זקוקים לאתערותא דלעילא ולגמר התיקון לשעתא, וזה שצריך היה ר' שמעון להכשיר השליח ציבור תלת יומין קודם ראש השנה להכשירו עכ"פ לעבודתו לבחינת גמר התיקון, השוואת הצורה מבחינת חיליה דר' שמעון, עכ"ל.

ועומק הענין יוכן ע"ד המבואר, דזאת נודע דעבודת השליח ציבור לברר הנקודות טובות של כל העם העומדים בעזרה ולתקן ולהעלות התפלות וכו', כמבואר בליקוטי מוהר"ן ח"א סימן רפ"ב, ונמצא מוכרח השליח ציבור להיות במדרגת החכמה – שורש הברור, ואמנם רשב"י עצמו כבר עלה ונתעלה למדרגת הכתר שלמעלה

משורש הברור, ולפיכך נמנע מאתו ליגש לפני התיבה להיות שליח ציבור, דלגבי ידיה כבר נבחן הרע כטוב הגמור, אלא שמ"מ היה מדכי ומטהר את השליח ציבור ומשפיע עליו ממקורא דחיי ליתן לו היכולת לכפות הרע דכללות העולם, לפי שבאמת הגם שהברור בחכמה ולא בכתר, מ"מ כל עיקר כח הברור אשר בחכמה, אינו נמשך אלא מן הכתר, דכן שנינו בענין עולמות בי"ע, דע"י שנמשכים מוחין חדשים מרום המעלות לפרצופי האצילות, ומשם יורדים לבי"ע שפע המוחין הראויים להם, הנה עי"ז ניתן הכח לכפות הרע שבבי"ע שיוכלו לעלות גם הם ממקומם שתחת האצילות ולהתכלל בגבול האצילות, ונמצא דעצם עליית בי"ע לאצילות נעשה בפועל על ידי המוחין הנמשכים לפרצופי האצילות, דמפרצופי האצילות נמשך שפע הקדושה לבי"ע שיוכלו לעלות לאצילות, ואולם כח זה אשר יש באצילות שיוכל להעלות בי"ע לגבולו, נמשך דייקא מן הא"ק, דהמוחין אינם נמשכים אלא מרום המעלות, מזווג ע"ב וס"ג דא"ק, ודייקא ע"י המוחין הנמשכים משם דרך האצילות עד לבי"ע נכנע הרע שבבי"ע ועולים גם הם לגבול האצילות, ונמצא שורש וכה התיקון נמשך מא"ק, אלא שמלאכת הברור בפועל ממש אינו אלא ע"י האצילות, והכי נמי רשב"י שהיה במדרגת הכתר – א"ק, הוי מדכי לשליח ציבור לתקנו במדרגת החכמה – אצילות, ר"ל, דבאלו השלשה ימים היה ממשיך המוחין מרום המעלות לעולם האצילות, ובזה נתעלו גם כללות עולמות

בי"ע שהם כללות הנשמות לקדושת האצילות.

וי"ל ביתר שאת דהנה החד דעתיק המלוכש בגולגלתא דא"א כולו טוב, ואין הרע נמשך ממנו אפילו בדרך השתלשלות בסיפא דכל דרגין, דשם הכל לטוב, ואמנם בבחינת הגבורה דעתיק המלוכש במוחא סתימאה, הנה הגם ששם במקומו כולו טוב, מ"מ אחר ריבוי השתלשלות נמשך ממנו הרע שהם האלהים אחרים רח"ל, ולזה הצדיק שכבר נעשה מרכבה לבחינת החד דעתיק נמנע ממנו לעבור לפני התיבה ולהוציא הרבים ידי חובתן, ומעין שפירשו צדיקים, וממו בה משמיה דהגה"ק בעל ישמח משה, אהך דאיתא בחז"ל (שבת פ"ט ע"ב) אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך, לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו רבוננו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עליהו, אמר ליה בניך חטאו, אמר לפניו רבוננו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה, אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבוננו של עולם בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד וכו', פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו, ע"כ. ופי' הגה"ק הנ"ל ע"פ אמרם

ז"ל בסופ"ג דר"ה דכל מי שאינו מחוייב בדבר אינו יכול להוציא את הרבים ידי חובתן, ולזה אברהם אבינו ע"ה שהיה שורשו מצד החד, הנה לא בסבי טעמא, דמדרגת החד דעתיק היא למעלה מן הבירור, וכמבואר דבמדרגת הכתר דא"א נתחפך כל הרע לטוב באופן שמעיקרא אין מקום לבירור כלל, ולהיות שאינו מחוייב בדבר אינו יכול להוציא הרבים. ועד"ז יעקב אבינו ע"ה ששורשו בת"ת, כיון שהת"ת למטה מן הגבורה דעתיק המלוכש במוחא סתימאה דא"א, הנה גם הוא לא בדרדקי עצה דהוא למטה ממדרגת הבירור, ודייקא יצחק אבינו ששורשו בגבורה דע"י אשר במוחא סתימאה, הנה כיון ששם שורש הבירור, יכול להוציא הרבים ידי חובתן ולברר ולהעלות נשמות ישראל, ולזה כי אתה אבינו דייקא.

והבי נמי כן הוא, דרשב"י עצמו ששורשו בחד דעתיק שבכתר דא"א, הנה שורשו למעלה ממדרגת הבירור, ולזה אינו יכול להוציא את הרבים ידי חובתן, דאינו יכול לעבור לפני התיבה להעביר את העם תחת השבט ולכפות הרע שבהם ולברר מהם חלקי הטוב, יען דכל לגבי ידיה הרע עצמו נהפך לטוב ומעיקרא אינו רואה לפניו אך טוב וחד, ולהעלות את הציבור כולו למדרגה זו דכתר, זהו ודאי דבר שאי אפשר לעשותו בזמן הזה פן יחרסו מן העם לעלות בהר ולנגוע בקצהו, דהעולה אל הכתר בלתי שיקדים

דבתרוייהו נדונות נעשים כזכיות, וזהו שאמר שע"י דכ"י רשב"י לשליח ציבור תלתא יומין נתקן השליח ציבור במדרגת החכמה באופן שגם מצדו נעשין הזדונות לזכיות.

ובזה יובן מה שמצינו כמה בחינות בצדיקים בענין ההגשה לפני התיבה, דנדע שרבינו הבעש"ט הקדוש לפרקים היה נגש לפני התיבה, והחזוהי הק' מלובלין לא היה ניגש לעולם לפני התיבה, ורביה"ק מברסלב גם הוא לא היה דרכו מעולם ליגש לפני התיבה זולת פעם אחת כנדע העובדא, ומרן הרש"ש התקין שראש הישיבה הנקרא רבן של חסידים הוא יעבור לפני התיבה בקביעות, וכיו"ב כמה בחינות יש, ובהאמור יובן דתליא בשורשים העליונים כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (ובגוף הענין אם הצדיק הוא שראוי לעבור לפני התיבה אם לאו, עיין עוד מה שכתבנו בתשובה הנדפסת בספר זה בענין כוונות הכתיבה ענף ב' אות ד'-ה').¹

לעלות בחכמה זמן זמנים טובא, עלול רח"ל ליפול מן הכת"ר אל הכר"ת לנוקבא דתהו"ר ולהתיר את האסור ולטהר הרע רח"ל (עיין בהגהה הסמוכה בשו"ג), ולכן רשב"י עצמו לגודל רוממות נשמתו נמנע מאתו לעבור לפני התיבה להיות נכנס במלאכת הבירור, והוכרח להעמיד שליח ציבור אחר תחתיו, וכדי שיוזכה זה השליח ציבור למדרגת החכמה, הוי רשב"י מדכי לשליח ציבור תלת יומין, ובאותם הימים המשיך אליו כח הבירור ע"י שהמשיך בו שפע קדושה שיוכל להכניע הרע ולברר חלקי הטוב באופן שיתעלו בי"ע לקדושת האצילות, ומעתה נמצא דגם מצד השליח ציבור נתהפכו הזדונות לזכיות, דכבר אמרנו דעיקר ההפרש בין הכתר לחכמה אינו אלא דהכתר אינו צריך בירור, דמעיקרא נבחן אצלו הכל כטוב אפילו בעת היות בי"ע מלבישים למטה במקומם, משא"כ החכמה שצריכה להקדים הבירור שזה סוד עליית בי"ע לאצילות, הא מיהת לאחר שכבר נכנע הרע ונתברר בקדושה אין הפרש בין החכמה להכתר,

ג. מה שכתבנו בפנים דבבחינת הכתר נבחן הרע כטוב, היינו ע"ד שכתב בעל הסולם בספרו פרי חכם על התורה פרשת עקב (עמוד שמ"ז) "למען ענתך לנסתך לדעת את אשר בלבבך התשמור מצותיו אם לא. קבלתי ממורי הקדוש [מפאריסוב] שליט"א, לדעת, פירוש לזווג, וגילה לנו שהשי"ת רוצה לזווג השם ה' בלבבך אפילו באותו העת שלא תשמור מצותיו כלל, עכלפ"ק". ועיין לו שם מה שכתב לפרש בדברי רבו.

והיינו כמבואר בדברי הגה"ק מוה"ר צדוק הכהן (צדקת הצדיק סימן מ') כי "עיקר התשובה הוא עד שיאיר ה' עיניו שיהיו זדונות כזכיות, ר"ל, שיכיר ויבין שכל מה שחטא היה גם כן ברצון השי"ת כמו שאמרו רז"ל (ברכות דף ל"א סו"ע ב) ג' פסוקים כו', ואתה הסבות את לבם, ואשר הרעותי וכו',

וכטעם ידיעה ובחירה שביאר האר"י ז"ל בסוף ספר ארבע מאות שקל כסף ששניהם אמת כל אחד במקום בפני עצמו, במקום הבחירה שם אין מקום לידיעה ובמקום הידיעה שם באמת אין מקום לבחירה, וכשמשיג לאור זה העצום אז שבו כל זדונותיו בלתי יוצאים מעומק ידיעת השי"ת והוא ודעתו ורצונו הכל אחד, ומאחר שהשי"ת רצה כן הרי הכל זכויות וזוכה לכפרה גמורה שביה"כ, שזה סוד השעיר לעזאזל שאילו עשהו האדם עצמו היה עובד עבודה זרה גמור וכו', וכל העבירות והחסרונות מרצון השי"ת, רק שהשעיר הוא ע"י רצון השי"ת שהוא מצוה לשלחו לו וכו' ונמצא העבירה מצוה".

ובמקום אחר כתב עוד דזה סוד הפסוק 'ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם' (דברים ט', כ"ד), דגם ההמראה והחטא מאת ה' היתה זאת בסוד ואני הרעותי. וזו היא הדביקות שמצד יחודא עילאה ומצד מדרגת הכתר הנשגבת מבינת אנוש, דשני הפכים משמשים בה בערבוביא.

ובאמת כל עיקר ענין התשובה מיוסד על שורש זה, וכמבואר בדברי הגה"ק מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות דברים היוצאים מן החי ד' אות מ"ב) כי "תיכף כשעושה האדם תשובה ומכניע את עצמו לפני השי"ת וכו', תיכף ומיד השי"ת חומל עליו וממשיך עליו הארת התיקון מלמעלה מעלה ששם בגבהי מרומים אין שום קלקול כלל, רק אדרבה מכל הדברים איך שהם נעשים תיקונים גדולים". וזהו סוד הענין שאמר רביה"ק דיש ענין שיתהפך הכל לטובה, והיינו דבהגלות נגלות האור העליון דיחודא עילאה ומתגלה אור פני מלך חיים, איגלאי מילתא למפרע דהכל נמשך באופן מכוון מרצון השי"ת דייקא. וזהו גופא סוד התיקון הכללי שגילה רבינו הקדוש והפליג מאוד במעלתו כנודע, ואמר דמי שזוכה לאומרו אין צריך עוד לפחוד כלל, ואמר עוד שכמה צדיקים ניסו לעמוד על סוד זה ולא עלתה בידם, והוא הקדוש עלה למקום שעלה וזכה להשיג סוד זה בשלימות. דענין תיקון זה הוא סוד נורא ששרשו בגבהי מרומים למעלה מעלה במדרגת היחוד דכתר אשר שם מעיקרא נבחן הכל כטוב הגמור באופן דכלום לא היה כאן מעולם פגם וקלקול, וכמאן דנולד מעכשיו דמי, וזה עיקר סוד הגאולה האחרונה.

אלא שמדרגה זו דיחודא עילאה לא יתכן לאחוז בה כלל וזולת כפי גודל היגיעה והמס"נ על כל דבר שבקדושה ועל כל דבר מצוה קלה כחמורה וכו' בבחינת יחודא תתאה, דבלאו הכי יש לחוש חלילה פן יפול הנופל מן הכת"ר לכר"ת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, דעלול הוא להתיר את השרץ בכסות עינים עם מחשבות פיגול של הבל ושטות להפוך קערה על פיה ולהתיר כל מה שאסרה תורה בדרשות של דופי, והרי הוא בכלל מה שאחז"ל האומר אחטא ואשוב וגו', ולכן באמת נסתם כל חזון והשגה בבחינת האור דיחודא עילאה כשהיא לבדה בלתי היותה מתוקנת בריבוי כלים דיחודא תתאה, וכאשר האריך בזה הגה"ק בעל הסולם בביאור סוד הצמצום הראשון.

ולפיכך הרבה צדיקים היה דרכם לבל לדרוש בכגון זה בקול רעש גדול, כי אם דוקא בדרך סוד ובהעלם גדול ואת צנועים חכמה. אלא שמ"מ הנוגע למעשה מסוד זה הוא שאחר שכבר נכשל האדם רח"ל בכל מין חטא ועון, ושב אל ה' בכל לבו ובכל נפשו כדת של תורה, ומדקדק מכאן ואילך בכל קוץ וקוץ שאסרה תורה וכו', הנה או אז יזכה שיאיר בפנימיות לבבו אמיתות הסוד דאכן בדרך העלמה היה הכל כרצון השי"ת לצורך תיקון העולם, אלא דכבוד אלהים הסתר דבר.

וכל זה מבואר יפה בדברי הגה"ק מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות שם אות מ"א – מ"ב), וז"ל בתו"ד, וזהו באמת נפלאות תמים דעים שאי אפשר להשיג בחינת מי יתן טהור מטמא לא אחד, ובוה טעה

יא.

סדר דחיית הקטנות

העולה מכל זה הוא דעיקר הגילוי דשם אלהים קדושים הוא בעולמות בי"ע דייקא, ושם הם עצמם בעצמותם וכוחם, אלא שמ"מ יש להם שורש בז"א דאצילות, והיינו בפרצופי הקטנות דז"א

הנקרא בי"ע דאצילות, ואולם בפרצופי הגדלות דיליה אין להם לשמות אלהים גילוי כלל אפילו בבחינת שורש לבד, כי אם בבחינת ציורים דייקא המורה על כח האותיות ולא אותיות ממש, וזהו מצד שורש הו"ק דז"א אשר בג"ר שבו. ובאינך פרצופי האצילות אין להם לשמות אלהים

שמשון הגיבור, כי הלך לישא אשה מבנות פלשתים, "ויאמר לו אביו ואמו האין בבנות עמך אשה וכו', והם לא ידעו כי מה' היא, כי תאנה הוא מבקש מפלשתים" (שופטים י"ד), ולכאורה הדבר קשה, אם כן שהיה מה' למה אמרו רז"ל (סוטה ט') שמשון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו פלשתים את עיניו. אך וכו' בודאי השי"ת עוסק בתיקון העולם בעצמו תמיד, ובודאי הוא גומר תמיד ויגמור הכל כרצונו וכו' אך אעפ"כ אסור לנו לעשות שום דבר כנגד התורה ח"ו, ומי שפוגם איזה דבר ח"ו כנגד התורה הוא פוגם בכל העולמות ומחריב ומקלקל הרבה, ואעפ"כ השי"ת גומר ויגמור הכל כרצונו, וזה הדבר אי אפשר להבין כלל, כי הוא ענין מבוכה הנ"ל וכו'. ועל כן יש כמה דברים שהאדם עושה כנגד השי"ת, כנגד התורה, ואחר כך על ידי זה דייקא גומר השי"ת כרצונו, ואעפ"כ זה האדם שעשה העבירה ענוש יענש כראוי לו, כמו שמצינו בכמה דברים, כמו פרעה שהכביד את לבו כנגד השי"ת ועי"ז דיקא נתגדל ונתקדש שמו יתברך וכו' ואעפ"כ בודאי יקבל פרעה ענשו כראוי לו וכו', וכן כל המעיקים ומצרים לישראל כמו המן וכו', שכולם היו לטובת ישראל, ואעפ"כ אחריתם עדי אובד וכו'. ועל כן צריך האדם לפלס דרכיו לשמור עצמו מאוד לבלי לעבור ח"ו שום דבר נגד התורה, כי אעפ"י שאין שיתנהג אעפ"כ יגמור השי"ת תמיד כרצונו כנ"ל, אעפ"כ יקבל ענשו הקשה והמר וכו', אבל אם ח"ו כבר התגבר עליו היצר הרע וכו' ונכשל במה שנכשל בשוגג או במזיד וכו' אפילו אם ח"ו עבר על כל התורה כולה אלף פעמים רח"ל, אעפ"כ אין שום יאוש בעולם כלל וכו' כי אחר שכבר עשה מה שעשה וכו' יסמוך על חסדי השי"ת שיוכל להאיר עליו התיקון מבחינת ההנהגה של מעלה מעלה ששם מתהפך הכל לטובה תמיד, ועל כן העוונות נהפכים לזכיות על ידי התשובה, כי הכל ע"י בחינה הנ"ל, אבל בודאי אסור להאדם לסמוך על זה ח"ו, כי האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה. וזהו 'אין מספיקין בידו' דייקא, כי בודאי גם האומר אחטא ואשוב וכו' אם אעפ"כ עושה תשובה אח"כ, בודאי מועיל לו תשובה, כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, רק שאין מספיקין בידו לעשות תשובה וכו', כי מאחר שפגם בעוונותיו בבחינת אתערותא דלתתא על כן צריך עתה להתגבר באתערותא דלתתא יותר ויותר כדי שיוכה להמשיך עליו אתערותא דלעילא ממקום גבוה ועליון ששם מתתקן הכל, ששם מתהפכים העוונות לזכיות, כי כל מה שהאתערותא דלתתא בהתגברות גדול ובקדושה גדולה ביותר, כך זוכה להמשיך אתערותא דלעילא ממקום גבוה ועליון יותר, עכ"ל. ועיין עוד מה שכתבנו מזה באורך בים החכמה – תשס"ח במאמר קדושה משולשת ענף ד' אות ה'.

גילוי כלל בהפרצופים עצמם כי אם בהעלמה לבד בבחינת האויר והחלל שבין המקיפים עד המקיף דמוחא סתימאה העומד תחת הכתר דאצילות, ושם הוא רק כוחם בהעלם, וסיבת עמידתם שם הוא לאכפייא להון ע"י הרחמים הפשוטים דכתר דא"א.

והנה כבר אמרנו דבעת זיווג זו"ן בהכרח להשתמש עם אלו האלהים קדושים הנכנסים ביסוד דנוק' לצורך חימום והתלהטות היחוד, ואמנם בעת הפגם דומה כאילו שנאחזים האלהים אחרים בקדושת הזיווג בסוד התכללותם באלהים קדושים ביסוד דנוק', וכאשר יתעצם הפגם יגיע רח"ל ע"י זו ההתכללות טעם מר ומרור עד למעלה בשרשם העליון, וזהו עיקר כוונת דחיית אלהים דקטנות אשר הפליג הרז"ל בע"ה שער כ"ב פ"ג במעלת הזוכה לדחותם בראוי.

ולחבין עומק ענין דחיית אלהים דקטנות יש להקדים סדר דחייתם כפי המבואר בע"ה שער כ"ב פ"ג וכן הוא בנהר שלום דף כ"ח ע"ב ולחלן, ושם דף כ"ט ע"א וע"ב, והוא דבתחילה בחיות המוחין דקטנות ברישא דז"א אז הם ג' שמות אלהים בג' מוחין דיליה, וכל אחד מהם כלול מק"ב צירופים, והרי סך כולם ש"ס צירופים, ועם ה' אותיות אלהים עצמם הרי שס"ה, ואח"כ בהכנס המוחין דגדלות תוך ז"א הנה בכח המוחין דגדלות נדחים ויורדים המוחין דקטנות מן הראש אל הגוף וכו', ובדרך ירידתם מתמעטים והולכים,

דהיותר מובחר שהוא זך ורחמים נשאר למעלה עם המוחין דגדלות, והשאר יורד למטה, ובתחילה יורדים המוחין דקטנות לגרון, וק"כ צירופים לבד שהם שליש מכללות המוחין דקטנות שהיו בראש הם היורדים לגרון, והשאר שהם המובחרים נשארים בראש עם המוחין דגדלות, ואח"כ מן הק"כ שירדו לגרון הנה הששים המובחרים נשארים שם ואינך ששים יורדים עוד דרך ג' קוים עד היסוד ונמצא ששים צירופים ביסוד, ונשארים שם השלשים המובחרים והשלשים הנשארים יורדים משם לרישא דנוק', ונשארים שם ברישא דנוק' מ"ז המובחרים והשאר יורדים לגרון דילה ומשם לחג"ת ונה"י עד היסוד דילה, ונשארים שם עשרה, וחמשה הנשארים יורדים לראש הבריאה, ואלו החמשה הם ה' אותיות דשם אלהים "ומשם ולמטה אין שום ירידה, אחר ששרשם באצילות אי אפשר להם לירד יותר אלא בראש הבריאה ואינן יורדין ירידה אחרת כלל, ואשרי מי שיוכל להורידן עד כאן כי גדולה מעלתו לאין קץ".

ושם לעיל מינה "כי יש מי שבידו כח במעשיו להוריד האלהים דקטנות מרישא דז"א עד הגרון, ויש מי שיוכל לדחותן עד החזה, וכן כפי סדר כל המדרגות הנ"ל וכו', ומי שיוכל להורידן וכו' ויסלקם מז"א לגמרי אז יהיה לו זכירה נפלאה בתורה ויבין כל רזי התורה וכו', ואמנם מי שיורידם גם מנוק' עד הבריאה זהו ודאי לא יהיה לו שום שכחה ויתגלו לו רזי תורה בתיקונן".

י.ב.

**מהות דחיית האלהים –
להכניעם ללמתקם עד שיתחפכו
להויות**

ומהות דחיית הקטנות מבואר בע"ה
שם (ק"ה סו"ג וע"ד) דירידתן
היא כפייתן, ור"ל, דעל ידי ההויות
דגדלות הנכנסים ומתפשטים בז"א,
נכנעים ונמתקים שמות האלהים דקטנות
ויורדים ליסוד ואתכפיין תמן, ואז יורדים
יותר למטה, וכמבואר עוד שם בריש
פרקין (שם ע"א) דלסיבה זו דוקא המוחין
דאבא הם הדוחים הקטנות ולא המוחין
דאימא יען דאימא מינה דינין מתעריין,
לכך אינם דוחין האלהים דקטנות שהם
דין, ודוקא המוחין דאבא שהם רחמים
גמורים יש בכוחם להכניע ולמתק
הקטנות. ולפיכך כתב הרז"ל שם שעל ידי
דחייתם יזכה האדם שיהיה לו "זכירה
נפלאה בתורה ויבין כל רזי התורה וכו'
ולא יהיה שום שכחה לו ויתגלו לו רזי
התורה כתיקונם", וזהו יען דכח השכחה
נמשך מן האלהים דקטנות, ובדחייתם
והתחפכם להויות נדחה ממנו כל כח
השכחה וזוכה לזכרון דקדושה.

ויותר הוא מבואר בספר הכללים
להלשם כלל י"ח ענף ח' אות י"ג
(דף ק"ה ע"ד), ותו"ד, דבכנס המוחין
דגדלות גו ז"א "אז יתוקנו השמות אלהים
שבו בהמוחין דגדלות, ויאירו הם כולם
בהאור דשם הוי"ה ב"ה, והוא ענין
התיקון דירידת השמות אלהים שירדו
בבי"ע וכו'. וענין ירידתם בבי"ע הכוונה
היא כי שרשם שבו"א שהוא אצילות הוא

יורד ומתייחד עם הבי"ע ומאיר ומתגלה
עי"ז אור האצילות בבי"ע, והנה אז הנה
הם מאירים שם ג"כ בהאור דשמות
הויות, כי בערך הבי"ע ממש הוה
שורשם שבאצילות ג"כ בבחינת אור
דהויות, כי הכל נידון בערכין כנודע.
וזהו עומק הכוונה מ"ש הרב במוחין
דקטנות פ"ג כי כל מה שיורדים הם
מתמעטים וכו', כי ענין מיעוטם הוא
משום שכל מה שהאורות העליונים
מתגלים ביותר ויורדים יותר למטה הנה
הם עומדים שם בבחינת אור דשמות
הויות ולא בשמות אלהים, והרי נתמעט
האור דשמות אלהים בכל ירידה וירידה,
כי בערך מקום התחתון הנה נחשב האור
דשם אלהים אשר למעלה בבחינת אור
דשם הוי"ה ב"ה, כי כל עיקרו דהשם
אלהים הרי הוא מסתעף באמת רק ממנו,
והוא שורשו כנודע, ולכן כל מה שיורדים
ביותר הם מתמעטים, כי הנה לא נשאר
אז בהגילוי דהשמות אלהים רק היותר
חיצונים שבהם".

והרי נתבאר דדחיית אלהים דקטנות
מורה על הכנעתן ומיתוקם ע"י
ההויות דגדלות עד שנתחפכים גם המה
להויות. אלא דמכל מקום אין אנו רשאים
לכוין בזה"ז זולת סדר דחייתם בעולם
האצילות לבד, מרישא דז"א עד ראש
הבריאה כסדר המבואר, והוא דלאשר
שמות האלהים אשר באצילות אינם שם
אלא בסוד שורש לבד, וכמבואר לעיל
דשמות האלהים אשר בז"א דאצילות
המה בבחינת בי"ע דיליה והמה שרשי
האלהים דבי"ע, אמטו להכי שפיר יש לנו

בשרשים מועיל ונמשך ממילא גם אל הענפים. ופשיטא וא"צ לומר דבהתמתק שרשי האלהים אשר בז"א דאצילות מכ"ש שנמתקו מכל וכל שרשי השרשים שהם הנקראים אורם וכוחם דשרשי האלהים, והמה עומדים בין המקיפים דכל פרצופי האצילות עד המקיף אשר ממעל למוחא פתימאה.

יג.

יחוד הוי"ה אלהים – יחוד ביי"ע באצילות

וגוף המעלה הגדולה אשר בדחיית המוחין דקטנות יובן בסוד היחוד דב' שמות הוי"ה אלהים אשר הוא לבדו נקרא בזוה"ק (בראשית כ' ע"א, פקודי רס"ב ע"א) שמא שלים, וכן הוא בשעה"כ דרוש ו' דעמידה (דף ל"ז ע"ג – ע"ד) "שצריך האדם בתפלתו לחבר שמא שלים הזה, שלא יש שמא שלים אלא שני שמות אלו", ועיי"ש שיחוד הוי"ה אלהים מורה על יחוד האצילות שהוא הוי"ה עם ביי"ע שהם אלהים "וזה סוד מ"ש בזוהר ששם זה נקרא שמא שלים, לפי שהוא כולל כל העולמות כנוכר, ואין לך שם כולל כל העולמות אלא שם זה, ולכן נקרא שמא שלים".

ועוד איתא בזוהר (תרומה קס"א ע"א) דבזה היחוד דהוי"ה אלהים "תליא כל רזא דמהימנותא למנדע מגו דא רזא דכל רזין למנדע סתימין דכל סתימין". ובאד"ר קמ"א ע"ב איתא דהשם הזה הוא רזא דעתיקא קדישא ורזא דז"א להורות שכולם חד.

כח לדחותם דהיינו להכניעם ולהמתיקם, לא כן הק"כ צירופי אלהים אשר בעולמות ביי"ע עצמם, כיון ששם עיקר מקומם, אין בנו כח בזמן הזה להכניעם ולהמתיקם.

ובן מבואר בדברי הלשם בספר הכללים שם (דף ק"ט ע"א) וז"ל, כי כל מיעוטם שאמר הרב שם, הנה הוא רק על שרשם שבז"א היוורדים בבי"ע, אבל הק"כ צירופי אלהים אשר בבי"ע עצמם, והם מהזו"ן דבריאה ולמטה וכו', הנה הם אינם מתמעטים לעולם מגילויים דבחינת אלהים, והם שם לעולם בגילוי וכו', כי כל זה הוא בחינת הבי"ע בעצמם, ר"ל, עיקר עצמותם וכוחם, ואילו שיתבטלו גם הם ויהפכו להויו"ת אז יתבטל כל בחינת ביי"ע ויתחפך לאצילות, והוא רק בסוד תיקון האחרון, אבל עד התיקון האחרון הנה נעשה כל המיעוטים דשמות אלהים והיפוכם ועילויים להויו"ת רק בשרשי הבי"ע שבזו"ן דאצילות. וזה הענין מה שהמיעוט היותר אחרון הוא מט"ו לה' שהם הה' אותיות דשם אלהים השורש דהק"כ, והוא משום כי הם השורש דהק"כ צירופי אלהים אשר בבי"ע עצמם, וא"א שיתמעט גם הם, כי מוכרח הוא להיות להם שורש למעלה".

אלא שמכל מקום בהתמתק שרשי האלהים דקטנות אשר בז"א דאצילות עד שנדחו לראש הבריאה, הנה כיון שנמתקו השרשים נמתקו מעט לפי ערך גם עצמות האלהים קדושים אשר בכללות עולמות ביי"ע, דהמיתוק הנעשה

והענין מבואר באורך בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף מ' סימן ב' – ג' (דף מ"ז ע"ד ולהלן), דנודע היות שם הוי"ה מורה על יחודו ית' באצילות, ושם אלהים כולל את כל עולמות בי"ע, וכמבואר לעיל דעצמות הק"כ צירופי אלהים הוא בעולמות בי"ע, ויחוד הוי"ה אלהים מורה שהוא ית"ש אחד עם כל המציאות עד שניכרת מלכותו ית"ש בהיותו הוא לבדו מקיים ומהיה ומהיה את כל המציאות מרום המעלות עד סוף העשיה, והוא לבדו מנהיג אותם תמיד.

ועיי"ש בהמשך דבריו וז"ל, והנה קודם החטא דעין הדעת וכו' הרי היה אז כל אלו השמות אלהים אשר מרום גבוהים עד סוף העשיה היו כולם זכים ובהירים למאוד, והיו מאירים כולם בהגילוי דאור א"ס שמתייחד בהם, והוא היחוד דהוי"ה אלהים, כי השם הוי"ה ב"ה הרי הוא שמו של א"ס ע"י התלבשו ויחודו באצילות וכו', ולכן קודם החטא אשר היו אז כל העולמות כולם כלולים עם האצילות וכו', והעולמות בי"ע הרי הם נבראו בשם אלהים וכו', ולכן כאשר נתעלו באצילות הרי נעשה היחוד דהוי"ה אלהים, כי וכו' היו טהורים וזכים ובהירים למאוד מאחר שהיה אז הפסק עצום בינם להקליפות, ולכן היו כלולים גם הם עם האצילות היטב ועי"ז היה עומד אז הגילוי דא"ס ית"ש באור היחוד דהוי"ה אלהים בכל העולמות כולם וכו'. אמנם אחר החטא כאשר ירדו העולמות וכו' הרי נפגמו עי"ז כל הגבורות כולם, ונפרד הבריאה מהאצילות, הנה מאז

והלאה נפגם השם אלהים וירד ונשתתף במלאכים ובבני אדם, ואפילו בס"א אלהים אחרים, ולכן נסתלק מאז אור היחוד דהוי"ה אלהים, כי נתעלם אור א"ס גם בשמות אלהים אשר למעלה, ואינו מאיר בגילוי גמור אלא רק בהעלם וכו', והוא משום תוקף אחיזת החיצונים ויניקתם משם. ולכן הוא ענין גדול מאוד מאוד לקבוע בלבד תמיד כי רק הוי"ה הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, וכל כחות החיצונים הם כאין נגדו וכו', וגם כל כוחם ופעולתם וכו' הוא תמיד רק ע"י תמצית שפעו ית"ש שמשפיע גם בהם בסוד ואתה מחיה את כולם, וכדי לנסות בהם את הבריות, וגם כל קיומם הוא רק לפי שעה, כי לעתיד יתבטלו מכל וכל וכו', וכאשר קובע האדם מחשבתו בזה תמיד עושה בזה תיקון גדול, ומלחמות ה' הוא נלחם, כי בזה מבלע פני הלזם והמסכה וכו' וכו', כי ע"י החטא דעין הדעת נתעלם היחוד הרבה מאוד עד עת התיקון דלעתיד, אך ע"י אמונת ישראל שנותנים את נפשם על מלכותו ויחודו ית"ש שרק הוא ית"ש עושה ויעשה לכל המעשים וכו' הנה על ידי זה מקיימים את היחוד הזה עכ"פ וכו', כי באם שמסתלק היחוד ח"ו היה מתחרב העולם וכו' אך ע"י שישראל מאמינים לעולם כי ה' הוא האלהים הנה מתקיים היחוד הזה גם עתה בהעלם עכ"פ תמיד ומתקיים העולם בזה, עכ"ל.

וזוהו גופא תכלית דחיית המוחין דקטנות, דמהות הדחיה כבר

נתבאר שהוא מיתוק שרשי האלהים דקטנות באופן שהם עצמם חוזרים ומתהפכים להויו"ת, ובאמת תכלית דחיית הקטנות הוא כאשר גם האלהים אשר בבי"ע יתהפכו גם המה להויו"ת, שאז יתקיים היחוד דהויו"ה אלהים ביחודא שלים, דכללות עולמות בי"ע יתעלו ויתכללו בקדושת האצילות, כקודם חטא עין הדעת, וכדברי הלשם הנ"ל, ברם עתה בזמן הזה אין לנו רשות כל כך כי אם בבחינת שרשי האלהים דקטנות אשר בעולם האצילות לבד, והגם שנמצא שאין היחוד בשלימות עד לעתיד לבוא, הנה בזמן הזה דינו גם בזה המעט לגלות לעין כל דהויו"ה הוא האלהים, כי כבר אמרנו דבהתמתק שרשי האלהים דקטנות אשר באצילות יתמתקו מעט לפי ערך גם עצמות האלהים קדושים אשר בכללות עולמות בי"ע, וכנזכר לעיל דהמיתוק הנעשה בשרשים מועיל ונמשך ממילא גם אל הענפים, אלא שאינו בשלימות עד לעתיד לבוא, ולא עוד אלא שכבר אמרנו דעי"אמונת ישראל שנותנים את נפשם על מלכותו ויחודו ית"ש ומאמינים לעולם כי ה' הוא האלהים, מתקיים היחוד גם עתה לכה"פ בהעלם, ועל ידו יש קיום לעולם עד לעתיד לבוא שאז יחזור היחוד להתקיים בקביעות ובאתגליא.

יד.

תכלית דחיית הקטנות – לגלות

אמיתות היחוד בתוספת קישוט

ועל פי המבואר בספרי החסידות יתבאר עוד, ובהקדם מה

שהאריכו בספרים בכמה מקומות דתכלית מחשבת הבריאה היא שאחר ככלות הכל יחזור העולם למה שהיה קודם שנברא, כמבואר בריש ספר ע"ה, והיינו שיחזור העולם לבחינת היחוד דחכמה שהוא היחוד דאצילות הנבחן בסוד האין והביטול והמנוחה דבחינת יחודא עילאה, אלא שאז יתוסף בו קישוט מצד בחינת היחוד דבינה שהוא היחוד דבי"ע הנבחן בסוד היש והיגיעה דבחינת יחודא תתאה, ובהיות היחוד כלול מטריותו – יש ואין כחדא, הרי הוא במדרגת היחוד הנפלא דכתר שהוא יחודא שלים, והיינו מעין מדרגת היחוד דא"ק אשר גבוה ממדרגת היחוד דאצילות ומכ"ש מן היחוד דבינה, וכמבואר לעיל דאפילו היחוד דאצילות עם היותו כולו בקדושה, הנה סוף כל סוף אינו כולל אלא את האצילות לבד ואילו עולמות בי"ע – בהיותם עומדים למטה במקומם שתחת סיום רגלי האצילות – אינן נכללים בו, דעולם האצילות אינו נכנס להתלבש תוך עולמות בי"ע, ואמנם היחוד דא"ק שהוא היחוד דלעתיד לבוא, נכללים בו גם עולמות בי"ע, יען דא"ק מכריח מן הקצה אל הקצה ועקביו נכנסים בפנימיות עולמות בי"ע, ונמצא שמצד היחוד דא"ק שהוא היחוד דבחינת היחידה דלעת"ל, גם עולמות בי"ע יש להם מקום בקדושה, דגם המה נכללים בהיחוד, והיינו דגם ריבוי הפעולות הגשמיות וריבוי היגיעות הנעשים מצד בחינת היש דבינה וגם כל הנראה כנפרד וכו', הנה לעת"ל בעת גילוי היחוד יהיה ניכר לעין כל האיך אפם

זולתו וכולם נמשכים מאורו הא"ס וכולם חוזרים ונכללים בו ית' כי מלכותו בכל משלה.

וזהו המעלה אשר בהיחוד דלעתיד לבוא טפי ממעלת היחוד דקודם שנברא העולם, דקודם שנברא העולם הגם שהיה היחוד מתוקן, לא היה מתוקן אלא מצד החכמה לבד, ובבחינה זו נמצאו עולמות ב"ע – בהיותם למטה במקומם – נדחים מחוץ ליחוד מבלי היות להם יכולת להתכלל בקדושתו, ואולם לעתיד לבוא יהיה היחוד מתוקן מצד הכתר, ואז גם עולמות ב"ע יהיו נכללים בקדושתו.

ובאמת כפי ריבוי ההעלם וההסתרה והפירוד אשר בעולמות ב"ע, כך יגדל ויתעלה הקישוט בעת גילוי יחודו ית"ש בהם ביתר שאת ויתר עז, דכפי גודל הכלי המעלים ומסתיר היחוד, כך גודל הפלאות היחוד, ובבחינת וישמעו רחוקים ויבאו ויתנו לך כתר מלוכה, וכמאמר הזוהר (יתרו ס"ט ע"א) כד אתי יתרו ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' כדין אתי יקרא שמה דקוב"ה, וכמבואר בכמה מקומות בספח"ק ליקומי מוהר"ן, וכיוצא בזה מבואר בדברי הגה"ק בעל הסולם בכת"י הנמ"ח בספר פתח השער סימן קצ"ה "בחינה תחתונה מאוד כשמעלים אותה מתרבה השמחה בכל העולמות, כמו בן השב לאביו אחר אורך

ימים ושנים, והבן". וכיו"ב נדרש טובא בכל ספרי החסידות.

וזהו גופא הפלאות היחוד דהוי"ה אלהים, דכאשר גם שמות אלהים שעיקרם בבי"ע ואשר מצד עצמם מורים היפך היחוד, נכללים גם המה בכלל היחוד דהוי"ה, הנה אז מתגלה היחוד דבחינת הפלא עליון דיש ואין כחדא הכולל בתוכו שני הפכים בחדא מחתא, ובוה מתגלה שלימות הדר יופי היחוד, כי אז נתוסף בו קישוט בסוד תענוג תמידי, דבהיות היחוד כלול מבחינת אין לבד שזהו היחוד דבחינת האצילות ודבחינת החכמה, הנה כיון שזה היחוד אינו כלול מדבר המורה על היפך והעלם היחוד, נמצא היחוד קבוע ותמידי מבלי שינוי, ותענוג תמידי נודע שאינו תענוג, דהתנועה והשינוי הם המעוררים ומחדשים התענוג בכל רגע, ובהיות היחוד חסר מהם יתבטל התענוג, ונמצא היחוד חסר מן השלימות. ואמנם כאשר גם ב"ע נכללים בקדושת היחוד, נמצא היחוד כלול מדבר והיפכו שהם יש ואין, דבי"ע מצד עצמם מעלימים אור היחוד ומנגדים אליו, וכאשר גם המה יתחפכו להיות מודים ונכללים בקדושת היחוד כמשל ההתכללות דבחינת האור במאור, אז נתוסף בהיחוד תנועה הפכית, דהרי הוא כלול עתה הן מן המאור והן מן האור הנמשך ומתפשט

בחינת העלאת מ"ן מתתא לעילא. ומעם הדבר הוא לפי שהרגשת החסרון והשתוקקות אל האור איהו גופא מתקנת ובונה בנין הכלים, ונודע דבלתי היות הכלים מתוקנים כל צרכם ומוכנים לקבל האור לא יוכל השפע להכנס בתוכם, דלחיכן יכנס השפע כאשר אין כלי מוכן לקבלו, ולפיכך חק נתן המאציל העליון ולא יעבור דכדי שימשך השפע האלהי בהכרח שיקדים התחתון לעורר אצלו הרגשת חסרון והשתוקקות אל האור, ובזה זוכה לתקן הכלים, ואז כפי גודל מדת הכלים המתוקנים בכמות ואיכות כך ימשך אליו האור ביתר שאת ויתר עז.

ונמצא דבעת אשר חושך יכסה ארץ בעומק ההעלמה וההסתרה עד מאוד, הנה בעת הזאת כאשר יתעורר התחתון בסיסופין והשתוקקות לקרוא אל ה' בחזקה בצעקת איה מקום כבודו, הנה אז יתגדלו ויתרבו הכלים עד לאין קץ, דכפי גודל החסרון מתרבים הכלים בכמות ובאיכות, וכך כנגד זה בעת התגלות היחוד יבוא הגילוי והשפע האלהי בריבויא דברכאן כפי מידת הכנת הכלים, ונמצא דכפי ריבוי ההעלמה וההסתרה כך כנגד זה נמשך האור ביתר שאת, וכפי עומק האלהים דקטנות שהיו רחוקים מן הקדושה שזוכה לתקנם ולהחזירם אל הקדושה ולהפכם להויו"ת באופן שיוכלו גם המה להתכלל בקדושת היחוד דהויו"ת, כך כנגד זה נמשך השפע האלהי ביתר שאת ויתר עז, הבן.

להאיר לחוץ, וברגע התפשטות האור להאיר בחוץ נדמה כאילו הוא נבדל מן המאור ומעלים אור קדושת היחוד, וכיון שבאותו הרגע עצמו חוזר האור ונכלל כולו תוך המאור ביחודא שלים, נמצא היחוד מתחדש בכל רגע בתנועה הפכית, וזו התנועה מעוררת החידוש שעל ידה מתחדש התענוג בכל רגע, באופן שעם היות היחוד קבוע ותמידי מצד גודל ועוצם ההתכללות דהאור במאור, הנה אעפ"כ מצד התנועה המתחדשת בו נולד בו תענוג מהודש בכל רגע, ונמצא דעיקר יופי וקישוט היחוד אינו אלא כאשר גם ההיפוך מודה בו, וזהו הפלאת היחוד דהויו"ת אלהים.

והיינו המכוון בספר הדע"ה שם (דף מ"ה סוע"ב) "כי הגבורות כשהם מתוקנים הם סוד כל הנועם והעונג דכל טוב הצפון דלעתיד, ולכן נתייחד התחלתם תיכף מאחר עתיקא קדישא ולמטה, כי הוא מה שעתיד הקב"ה לשמוח בעולמו בתיקון העתיד". ור"ל, דעיקר נועם ועונג היחוד הוא דוקא בהיות הגבורות דשם אלהים מודים ונכללים בו, דבזה מתקיים היחוד בתענוג תמידי כמבואר.

ולא עוד, אלא דכפי גודל הדבר המנגד והמעלים קדושת היחוד, כך יגדל מעלת האור והשפע האלהי הנמשך בעת היחוד, יען דכלל גדול הוא דאין כפיה ברוחניות, ולעולם לא ימשך השפע הרוחני מעילא לתתא מבלי שיקדים המקבל לעורר אצלו תחילה הרגשת חסרון והשתוקקות אל האור שזהו

טו.

מדברי האלהי מהר"א מסטראשליע בסוד הנ"ל

ובפודות נוראים אלו האריך בקדשו הגה"ק מהר"א מסטראשליע ז"ל בספרו שער היחוד והאמונה שער השלישי פרק ל"ג ובהגהה שם, עיי"ש באורך, ותו"ד, דהנה במוחא סתימאה שהוא החכמה דכתר דכללות האצילות, שם נמצא מחשבת הרצון (חכמה דכתר), ושם כלולים כל הבחינות בשורשם "כי עיקר כוונת רצונו יתברך הוא כדי שיתגלה אלקותו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ושיהיה נגלה אלקותו עילא ותתא מכל סטרין דייקא, והנה ברצונו יתברך שהוא בחינת שלימותא דכולא כולל הכל ברצון אחד וכו', כך הוא כביכול בכח רצונו נכלל מריש כל דרגין עד תחתית כל דרגין בהשוואה גמורה כל דבר והיפוכו מצד שלימותו הרב וכו', אבל בכדי שיתגלה שלימותו יתברך בבחינת רצונו מוכרח להיות הצמצום, שיתגלה בחינת עילא ובחינת תתא, גם יתגלו כל הסיטרין, וגם יהיה נגלה סט"א כדי לאכפייא ולהפכא חשוכא לנהורא וכו', כי בזה נגלה עצמותו יותר שאין עוד מלבדו, דהיינו שאפילו יהיה רצון אחר יסור מזה **אשר מההיפוך נגלה יותר האמת**, כמשל שאין חידוש כאשר הבן בטל אל אביו מהתגלותו אליו והתחברו עמו, אבל בזה יגלה יותר רצון אמיתי של בנו כשהוא רחוק מאביו ויש לו אופן ורצון אחר ואעפ"כ מבטל רצונו, בזה נגלה אמיתיות הפצו ורצונו אל אביו. וכן הוא כביכול **בזה יגלה יותר עצם**

שלימותו מהסתרתו יתברך אשר נגלה ההיפוך וסט"א ואעפ"כ יבטלו לרצונו יתברך, בזה נגלה יותר אמיתיות המכוון, וכמאמר הזוה"ק כד אתכפייא סט"א אסתליק יקרא דקוב"ה, נמצא מוכרח היה כביכול בבחינת הצמצום שיהיה נגלה ההיפוך, והכל הוא מצד רצונו ית' בבחינת רצון אחד, וכדי לסור מההיפוך מוכרח להיות הצמצום בעונשים ואזהרות וכו', אבל בעצם רצונו הכל הוא כוונה אחת ורצון אחד פשוט".

"והנה בכדי שיתגלה רצונו יתברך, מוכרח להיות ארבעה בחינות, דהיינו בחינה אחת לסור מההיפך הגמור שהוא היפך רצונו יתברך. ושניה היא לקבל עליו עול מלכות שמים לעשות רצונו ולידע בכלל שהוא הבורא והיוצר וכו'. הבחינה השלישית היא לייחד כל הנפעלים אליו יתברך ולהביט בפנימיות העולמות אשר כחו יתברך בכל הנפעלים ביחודא חד, ועי"ז יגיע לו אהבתו ית' לדבקה בו וכו', ולהפכא חשוכא לנהורא אפילו בבחינות גשמיים כמו באכילה, לא להביט בחיצוניות כי אם בפנימיות, וכן בכל דבר לבטל החיצוניות ולהפכו בבחינת פנימיות, ובחינה זו נקרא בשם צדיק. ובחינה הרביעית היא שלא להביט בחיצוניות כלל כי אם ליבטל אליו ית' מצד שהוא מקורא ושורשא דכולא, שהוא למעלה מן העולמות, שלא יהיו העולמות תופסים מקום כלל, כי הגם שבחינה שלישית היא גם כן לדבקה בו, אבל הוא ע"י התגלות העולמות להפכם אליו יתברך, אבל באמת כד תסתכל

האמת", וכמבואר כי "בזה יתגלה יותר רצון אמיתי של בנו כשהוא רחוק מאביו ויש לו אופן ורצון אחר ואעפ"כ מבטל רצונו, בזה נגלה אמיתיות הפצו ורצונו אל אביו", ושלימות החטבה הגנוזה בזה היא באשר אז מתקיים היחוד בתוספת קישוט דתענוג תמידי כמבואר לעיל.

טז.

ישוב השמועות בענין התחלת גילוי דשמות אלהים לדעת מהר"א הנ"ל

מוחא סתימאה נכללים כל הצירופים בכח
אחד בבחינת מחשבת הרצון

ודעת הגה"ק מהר"א הנ"ל בישוב השמועות בענין התחלת הגילוי דשמות אלהים שזכרנו לעיל אות ה' נתבאר באורך בדברות קדשו שם, ונרשום בקצרה העולה מדבריו, והוא דהנה במוחא סתימאה כיון ששם נרשם מחשבת הרצון שהוא גילוי השלימות, לזה בהכרח שיהיו נכללים שם כל הגבורות והדינים ואפילו הסט"א, שהרי כבר נתבאר דכל גילוי אינו נגלה אלא מן ההיפוך, ולכן מוכרח שיהיו נכללים שם כל הגבורות וכל הסט"א, שדייקא על ידי הפיכתם וכפייתם לטוב יתגלה השלימות, אלא שמכל מקום "שם המה נכפין כי הכל הוא רצון אחד פשוט, רק כל סדרי הנבראים בכל הפרטים מוכרח להיות בחכמה שברצון הזה, דהיינו [שיהיו נכללים ב]המכוון שברצון הזה, אבל החכמה הזאת היא סתימא דלא

תראה שהכל הוא לבדו יתברך כמאמר דוד המלך ע"ה מי לי בשמים וגו'".

ועיין לו שם באורך דכנגד אלו הארבע בחינות בעבודת התחתונים, יש כנגדם ד' דרכים באופן התגלות ההשגחה העליונה, וכפי הנהגת התחתונים באחד מאלו הד' בחינות הנ"ל, כך נמשכת ההשגחה העליונה המכוונת כנגדה, עד שכאשר הנהגת התחתונים היא בבחינה הרביעית שהיא הביטול שמצד עצמותו יתברך שלמעלה מן העולמות "אז נקרא עין הוי"ה אל יראיו, דהיינו השגחה אחת בלי שום הסתר, ובהשגחה זו כל הקללות יהפכו לברכה, והן הצדיקים הגדולים המשנים סדרי בראשית, כמו הנם דקריעת ים סוף, וכמו מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק מצד ביטולם למקורא ושורשא דכולא אשר שם אין הכלים מסתירים".

והרי נתבאר דתכלית ההטבה הגנוזה במחשבת הבריאה שבה עלה ברצונו הפשוט להטיב לבריותיו, אי אפשר לה שתתקיים אלא ע"י שיתעלם אורו יתברך כ"כ באופן שיהיה נגלה גם ההיפוך, וזה סוד השתלשלות האלהים קדושים עד סוף העשיה, ותחתיהם עומדים בחינת האלהים אחרים שהם הסט"א המורים על היפך היחוד, וכפי עומק האלהים דקטנות שזוכה האדם לדחות ולכפות ולהפוך לטוב, כך נשלם ביתר שאת עומק מחשבת הבריאה, דבזה מתגלה עצם שלימות כבוד ה' ביתר שאת, כי "מההיפוך נגלה יותר

הבנה כלל, אלא שממנה נמשך כח המשכיל על ידי המזלות שהם שערות אל החכמה דאצילות, ועל ידי כח זה הנמשך לחכמה דאצילות תוכל הבינה להעריך הבנת הרצון איך לגלות שלימותו יתברך.

והמשכת הכח המשכיל נמשך באמצעות המזלות דייקא שהם השערות להורות "שכל חכמת והבנת הנבראים המה נקראים כמו שערות לגבי עצמות רצונו ית' המושלל מחכמה והבנה כלל אשר לזה נקרא חכמה סתימאה". וגם "מצד שאין לתאר אצלו יתברך מצד עצמותו ערך חכמה ובינה כלל מצד המשכה, כי אם בבחינת נביעה שנובע מעצמותו באופן אשר לא נודע כלל, לכן כח זה נקרא מזלות, וכל שפע התגלות סדר הנבראים וחכמתם ובינתם הכל הם ע"י מזלות אלו".

וחכמה ובינה אלו שהמה כאמור חכמה ובינה דכללות האצילות, אינם אלא שורשי החכמה והבינה לבד, כי גילוי החכמה ובינה בחכמה והבנה בפועל ממש בבחינת חכמת ובינת הנבראים, אינם אלא בחכמה ובינה דז"א, ואילו חכמה ובינה דכללות האצילות שהם או"א דאצילות הנ"ל אינם אלא שורש ומקור להמשכת כל חילוקי הדרגין ופרטי סדר הנבראים הכלולים ברצונו יתברך להביאם לידי פועל בחכמה ובינה דז"א ששם נתגלו בבחינת גילוי חכמה ובינה בפועל ממש, ולכן חכמה ובינה אלו דכללות האצילות לא נתפלגו לא לנתיבות ולא

אתפתחא, וזהו יתיב על כורסיא דשביבין לאכפייא לון, וכרסיא דשביבין הם ק"כ צירופי אלהים הכלולים בחכמה סתימאה, שמהצירופים אלו המה כל התגלות העולמות כידוע שהם כל הצמצומים וכו', נמצא בבחינת כוונת רצונו יתברך הנקרא חכמה סתימאה שם המה שורש הק"כ צירופים הנ"ל וכו', אבל הוא יתיב על כורסיא לאכפייא לון, דהיינו רצונו יתברך [כתר דא"א] שנקרא בחינת עתיקא, כי שם המה הכל עצם אחד, והם שם בבחינת סתום".

בבינה דאצילות שורש הצירופים

בבחינת הבנת אופני ופרטי הרצון

ובחכמה ובינה שהם או"א דכללות האצילות, הנה בבחינת הבינה שם "נתגלה רצונו יתברך בבחינת הבנה איך לגלות שלימותו יתברך, ובבחינת בינה הוא התגלות כוחם של הצירופים האלו שהוא בחינת הבנת הרצון הזה הכולל הכל, וכמו למשל בהבדל באדם אשר עצם רצונו שבנפשו ראשית גילוי רצונו הוא בבינה, שמבין כל אופני ופרטי הרצון והמכוון שברצונו והשלמתו בכל הפרטים".

והבנה זו הבאה לידי גילוי בבחינת הבינה, הנה היא נמשכת "על ידי כח החכמה [אבא דאצילות] שהוא כח המשכיל הנמשך גם כן מחכמה סתימאה שברצונו", כי בחכמה סתימאה עצמה הוגם שכל סדרי הנבראים וכל הפרטים כלולים שם, אינם שמה אלא בכח אחד פשוט לבד וכמבואר לעיל, ולזה אין להעריך שם שום הבנה כי אינו בערך

ובינן ששורש התגלות הק"כ צירופי אלהים הוא בבינה דכללות האצילות, דלמעלה מזה במוחא סתימאה כבר אמרנו דשם הם נכפים לגמרי דאינן שם אלא בכח אחד כלולים במחשבת הרצון, ודוקא בבינה שם הם יותר נגלים וכמבואר דשם "נתגלה רצונו יתברך בבחינת הבנה איך לגלות שלימותו יתברך" ושם "התגלות כוחם של הצירופים האלו בבחינת הבנת הרצון, שמבין כל אופני ופרטי הרצון והמכוון שברצונו והשלמתו בכל הפרטים". הנה לפיכך שם הוא המקום המסוגל לשנות הצירופים ולהפכם מיש לאין ולגלות מאין ליש, כי שם בבחינת או"א הם כחודא נפקין שהם המקור לבחינת אין ויש, ואז נגלה עין הוי"ה אל יראיו, ונמשכים מוחין חדשים ומעולים לו"א. ועל ידי עבודת התחתונים בבחינה הרכיעית הנזכרת לעיל סוף אות ט"ו שהיא העבודה במסירת נפש למעלה מטעם ודעת שלא בערך העולמות, מעלים מ"ן לאו"א הנזכרים דאצילות, ואז מתעוררים או"א לשנות הצירופים ולהפכם לטובה וכנ"ל.

בבינה דז"א התגלות הבנת הצמצומים

דצירופי אלהים בבחינת הנבראים

ובבינה דז"א שם הוא כח כל התחלקות הדרגין בבחינת הנבראים, ושם נתגלה כח הבנת הצמצומים, אלא ששם בבינה עדיין כולם בקדושה וכולם טוב, כי התגלות השמות אלהים בפועל הוא רק כאשר נגלו לעולמות בי"ע, ואולם בבחינת הבינה דז"א, שם הכל הוא טוב העצמי, ולזה נאמר דדינין מתערין מינה,

לשערים, כי אינם אלא כח אחד בלבד הכולל כל פרטי ההתגלות הנמשכים מכח עצמותו יתברך, ושם כלולים חכמת הנבראים ובינתם בהעלם כעצמים בכטן המלאה, אלא שהם המולידים כל פרטי חכמת והבנת הנבראים הנקראים בשם חכמה ובינה דז"א, ונמצא שהם הממצעים בין חכמה סתימאה להתגלות חכמת הנבראים. ולכן בכח בינה זו נכללים שורש ק"כ צירופי אלהים, אך אינם שם אלא בשורש, דעצם התגלותם אינו שם אלא למטה בבינה דז"א.

והנה בבינה זו דאצילות נתגלה כח שלימותו ית' בבחינת התחלקות הדרגין, אלא שאעפ"כ שם הוא ית' אחד בהם בכל הפרטים אפילו מצד ההיפוך, ונמצא דבפנימיות הבינה שם התגלות כח שלימותו ית', אך מצד שא"א להתגלות שלימותו כי אם על ידי בחינות ההיפוך, לכן מוכרח להיות בבינה הזאת כל פרטי הנבראים אפילו מצד ההיפוך, וזהו הק"כ צירופי אלהים אשר שם, אלא דלהיות שעיקר הכוונה הוא גילוי שלימות היחוד, וסדרי הנבראים אינם אלא טפל כדי שעל ידם יתגלה שלימותו גם מצד ההיפוך בבחינת הקישוט הנתוסף בהיחוד, לזה צירופי האלהים אשר בבינה אינם אלא באחורי הבינה שהוא בבחינת חיצוניותה, ואפילו שם כל אלו הצירופים המה ביחודא חד בלי שום צמצום, ולכן נאמר עליה דדינין מתערין מינה דייקא, אך לא שיהיה אצלה דינים.

שהוא התעוררות לבד להיות צמצום בבחינת יש ולגלות התחלקות הדרגין וכו', אבל מצד הבינה עצמה הכל הוא טוב כנ"ל, כי הבינה היא רחמים, ואדרבה, בה עיקר התגלות המכוון שהוא הכל טוב וחסד, כמשל האב אשר במחשבתו ובינתו אינו מתבונן כי אם טובת בנו, ורק מצד המשכתו אליו הוא מתמשך בבחינת חסד ובבחינת דין, ולכן בגילוי נתגלה המשכתו בשני הפכים אבל בבחינת עצמו הוא הכל טוב.

וע"י עבודת התחתונים בבחינה השלישית הנזכרת לעיל, שהוא בעבודה וביטול ע"י השכלה ובינה מצד יחוד הדרגין, מעלים מ"ן לחו"ב אלו דו"א, ועל זה נאמר עיני הוי"ה אל צדיקים, כי בבחינת ו"א הוא השגה דשתי עינין המורה על ב' מיני השגחות ימין ושמאל, אלא שגם ההשגחה דעין שמאל שם היא לטובה, להיות השגחתו עליהם בבחינת דקדוק וצמצום שלא יסורו ימין ושמאל ושיהיה נגלה מצד ההשגה התגלות הדרגין ע"פ חכמה ובינה והתהפכות המדות בבחינת אהבה ויראה שלא יהיה אהבה להיפוך.

מן המדות דו"א נמשך התגלות טוב ורע

ואולם באצילות הכל טוב

ומכאן הבינה נמשכים המדות דו"א שהמה כלים לצמצום בבחינת הנבראים להסתיר אור עצמותו שיוכל להיות נגלה כפי בחינת הנבראים, ושם הוא התגלות טוב ורע, דמצד החסד דו"א נגלה הטוב בפני עצמו בבחינת יחודו, ומצד הגבורה דו"א הוא התגלות

יחודו ע"י ההסתרה וההיפוך, ולזה שרשם של הדינים והסמ"א מצד הגבורה, ועכ"פ כיון שעיקר בנין והנהגת העולמות הוא ע"י חסד וגבורה, דחסד הוא המשכת השפע וגבורה הוא צמצום השפע, לכן מן החוזה דו"א ולמטה ששם נגלים החו"ג בצאתם מיסוד דאימא נקרא עין הדעת טוב ורע, ור"ל, דמשם מתחילין להעריך התגלות החסד והגבורה שמהם נמשך התגלות טוב ורע, אבל אינו בערך גילוי ח"ו לתאר באצילות רע מאחר שהכל הוא כחו יתברך לבד, אלא שמשם יניקת עין הדעת וכנודע דשם מלבשת הנק' אשר רגליה יורדות וכו' ומלכותו בכל משלה ועל ידה הוא גילוי הטוב והרע בפועל, דבבחינתה (אחר ירידתה לבי"ע) נתגלה כח ההיפוך והמנגד שהוא הסמ"א להיות נגלה מצד הנבראים בפועל ממש. ואמנם פשוט דכל אלו ההבחנות הם מצד העולמות אבל מצד כחו ית' בעצמותו הנה הוא ו"א הוא עתיקא בלי שינוי כלל ורק מסיטרא דין שניא. וכאשר עבודת התחתונים הוא באהבה ויראה טבעית רק שהיא באמיתות במסירת נפשם, הנה אז ע"י אהבתם ויראתם מעוררים חסד וגבורה דו"א אשר שם כבר נאחו ההיפוך כאמור.

כבי"ע מתגלים הצירופים בפועל בבחי'

ביטול ומהם יונקים הסמ"א – אלהים אחרים

שהם היש הנפרד

ובעולמות בי"ע הנה שם מתגלים צירופי האלהים בפועל ממש כי שם מתגלה הצמצום בפועל

דחייתם, וכגון המבואר בע"ח שער כ"ב פ"ג (דף ק"ה סעי' ב) דבעת ירידתן לחג"ת דו"א נעשים מהם הידים והאצבעות ופרקי האצבעות, עיי"ש. וכיו"ב ענין החלום ופתרונו נמשך גם הוא מן המוחין דקטנות בסוד הלא לאלה"ם פתרונים, כמבואר בקצרה בע"ח שם סופ"ג (שם ע"ד) ובאורך בשער הפסוקים פרשת וישב סימן ט"ל ד"ה ד"ה ונבאר עתה בחי' החלום (דף י"ח ע"ד) ובליקוטי תורה וישב ד"ה ונבאר עתה החלומות (דף מ"ו ע"א), עיי"ש.

והחלום לאו דבר ריק הוא, דמצינו בשלחי ספר ע"ח שער נ' פ"י (דף קי"ז ע"ג) דבעת החלום יוכל האדם לזכות למראות וחזיונות עליונים, כי הנה בעת השינה נשאר בגוף נפש המורכבת והצומחת והבהמית, ואינו יוצא ממנו רק נפש המדברת הנקראת שכלית, וכיון שהופשטה מן החומר משגת לדעת ולראות חזיונים עליונים, ובאה וחוקקת החזיון ההוא בכח המדמה הנקרא נשמת הנפש השכלי ואין בה דיבור, והמדמה מראה לאדם מה שראה השכל, ולפי שהוא כלי השכל הנ"ל אין בו כח לקבל הדברים באמיתתן וכו', וגם כי הוא דמיון מה שראה השכל ולא הדבר עצמו שראה". והרי דהחזיונות והמראות העליונים הבאים בחזיון לילה בסוד החלום נמשכים גם הם מן המוחין דקטנות.

ויותר מזה מבואר בדברות קדשו דהרמ"ע מפאנו במאמר יונת אלם פרק צ"ז דאיירי בענין הדורמיטא

ממש, אלא ששמות האלהים אשר בכללות עולמות ביי"ע עד סוף עולם העשיה כמה בבחינת קדושה, דהיינו בבחינת ביטול להמאציל, ונקראים אלהים קדושים מצד ביטולם, אלא שמהם יונקים הסט"א הנקראים אלהים אחרים, כי בהם מתגלה היש לנפרד גמור, וזהו כדי לאכפייא לון ולהפכם לקדושה כמבואר, ומצד יניקתם מן צירופי אלהים קדושים נגלה לגבי דידן כח הסט"א בעולמות ביי"ע, עכתוד"ק הנוגע לעניננו, ועיין לו שם עוד באורך שנכנס בזה בדרך פרטות והוסיף עוד איזה הבחנות מצד עבודת התחתונים ומצד ההשגחה העליונה הנמשכת ע"י מעשיהם.

יו.

גודל התועלת הנמשך מבחינת צירופי אלהים

והנה כבר אמרנו שהמוחין דקטנות צורך גדול יש בהם עד שבלעדיהם לא יוכל הזווג להתקיים כלל, וכמובא לעיל מדברי הרז"ל דעיקר ההכנה אל היחוד על ידם הוא נעשה, ומהם נמשך התלהטות העלאת המ"ן, ובלעדם לא יוכל הזווג להתקיים, אלא שבהכרח להקדים ולדחותן למטה קודם הזווג, דבלא"ה חיישינן שמא יעלו אלהים אחרים להתאחו גם כמה בהזווג הקדוש בסוד בא נחש על חוה רח"ל, וכנ"ל, באופן שעכ"פ לאחר דחיית המוחין דקטנות יש בהם צורך גדול.

וכיו"ב מצינו כמה ענינים הנמשכים מן המוחין דקטנות בעת ולאחר

בספר ים החכמה – תשס"ח מאמר
קדושה משולשת ענף ו' אות א', עיי"ש.

יח.

**כפי גודל הדחיה כך רשאי
להשתמש עם שמות אלהים
יותר תחתונים**

באופן דמון המבואר עולה דהמוחין
דקטנות צורך גדול יש בהם
(לאחר גמר סדר דחייתן עד ראש הבריאה)
לכמה ענינים, הן לצורך התלהטות
העלאת המ"ן המוכרח אל הזווג, והן
לזכות על ידם למראות וחזיונות עליונים
שאין יכולת להשיגם בהקין.

ומעלת דחייתם עד ראש הבריאה
דייקא (ומכ"ש משם ולמטה עד סוף
העשיה, אלא שכבר אמרנו דבזמן הזה נמנע
מאתנו לדחותם שם), הוא יען דכפי גודל
הדחיה והמיעוט כך מותר לו להשתמש
עם שמות האלהים היותר תחתונים
באשר כבר נכפו ונמחרו ונזדככו
ונתחפכו להווי"ת, ולכן הזוכה לדחות
המוחין דקטנות מכל וכל עד היסוד דז"א
וכו', הנה הוא לכדו רשאי להשתמש
לצורך התלהטות היחוד עם שמות
האלהים קדושים אשר בתחתית
האצילות עד ראש הבריאה, ולכוללם
כולם בעת היחוד לעורר על ידם היחוד
הקדוש בריבוי התלהטות רשפי אש
קודש לעורר העלאת המ"ן ביחודא שלים,
באופן שגם בחינת האלהים ושרשי
הגבורות הקשות הנמשכים מבחינת
האלהים קדושים שבמדרגות היותר
תחתונות דאצילות עד ראש הבריאה,

דז"א הנעשית כלילה, וזה לשונו בתו"ד,
וז"א בערך זה נראה שהוא נרדם, מעין
מה שמצינו בבני הנביאים מביטול
הרגשותיהם בשעה שרוח הקודש שורה
עליהם וכו', אך באותה הדורמיטא הנה
ז"א מקבל מוחין מאו"א, והזווג יותר
עליון, כי יש לו מוחין מלמעלה, אלא
שאינו מתפשט בעולם לחסרוננו, לפיכך
המוחין אינם לו רק בסוד סוכת שלום
באור מקיף בלבד, ולעתיד לבוא יושלמו
בו באור פנימי, וזה עילוי רב לז"א, כי
לילה כיום יאיר לו, פירוש, כשיעור
שהיה ראוי ביום, אלא שאין אנחנו
ראויים לכך, והוא בסוד (זכריה י"ד, ז') יום
אחד יודע לה' לא יום ולא לילה, כי הוא
מועם לעצמו באותה שעה מעין עולם
הבא, ע"כ. והרי דהמראות והחזיונות
הבאים בחלום המה מראות עליונים
מאוד עד שאין יכולת באדם להשיגם
בבחינת אור פנימי בהיותו בהקין –
בעת ששכלו מלוכש בכלי הגוף, כי אם
דוקא בבחינת אור מקיף כד רעיוניה על
משכבו סליקו.

ועיין עוד לרבינו התורת חכם מה
שכתב בכמה מקומות בענין
הדורמיטא דבעת ההיא דייקא נמשכים
מוחין עליונים טפי מן המוחין שהיו
מקודם לכן ואין הענין כפשוטו, וכדיעויין
לו בדף קמ"ד ע"א, קנ"ח ע"א, ק"ס ע"א
וע"ב, קע"א ע"ב. ועיין עוד מזה בספר
ליקוטי מוהר"ן ח"א סימן ל"ה אות ד',
סימן נ"ד ריש אות ג' ולהלן, ח"ב סימן ה'
אות ט', שם אות ט"ו, סימן ז', סימן ע"ח,
ועוד בכמה מקומות, וכאשר האריך בזה

הנה גם כמה כלולים בהתעוררות המ"ן בשעת הזווג, ונמצא הזווג מתקיים מכח הגבורות הקשות והתחתונות אשר קודם דחייתם היו בחינת דין קשה ועתה נתחפכו ממדתם לעורר אהבה בתענוגים ברשפי אש שלהבת יה ולעורר המ"ן בשמחת המצוה ובלהט אש קודש, ומעין דברי הגה"ק מקאמרנא בחיבורו כתם אופיר על מגילת אסתר (ג), "כשנתהפך [היצר הרע] ליצר טוב על ידי חדוותא דשמעתתא ושמחת מצוה באש קודש, ושמות אלהים וכו' הם הם הגורמים חימום לעת היחוד להתייחד בתשוקה נפלאה באחדות אור א"ם בתורה ומצות ויחוד", ונמצא היחוד כלול מהיפוכו שזהו גופא עיקר שלימות ויופי היחוד כאשר גם בחינת ההיפוך נכלל בו כמבואר לעיל בגודל מעלת היחוד דבחינת הכתר הכלול מאני ואין כחדא אשר בערך כללות העולמות חשיב כבחינת היחוד דא"ק אשר גם עולמות בי"ע בהיותם למטה במקומם נכללים בקדושתו.

אלא שהיתר זה להשתמש לצורך היחוד עם בחינת האלהים דקטנות הנ"ל, אינו אלא למי שראוי על פי מעשיו לדחות האלהים דקטנות עד ראש הבריאה, דכיון שזכה לכפות ולמתק כל שרשי הגבורות, רשאי להשתמש עמהם לכוללם בקדושת היחוד מבלי חשש פן יבואו גם אלהים אחרים לבלע את הקודש להתאחזו גם כמה בהזווג הקדוש, ואולם כל שאינו זוכה לדחות האלהים דקטנות כי אם מעט, הנה כיון שלא זכה לכפות

וביין שעכ"פ אינו רשאי לעורר ולכלול בכלל היחוד זולת שרשי הגבורות העליונים והזכים לבדן, בהכרח יתקיים היחוד במיעוט התלהטות לבד, דכפי עביות הגבורות והאלהים הנכללים בהזווג כך גודל ההתלהטות שרשאי להשתמש עמה לעורר על ידה העלאת המ"ן באש קודש, דהגבורות היותר תחתונים אחר התהפכם אל הטוב

ולחפוך כי אם מעט מן האלהים, והיינו אותם הגבורות העליונות דשרשי אלהים אשר בהמדרגות העליונות דאצילות לבדן, ושאר הגבורות שהם האלהים דהמדרגות התחתונות דאצילות לא זכה לכפותן ולדחותם ולמתקן כראוי, שוב אינו רשאי להשתמש לצורך התעוררות היחוד זולת בשרשי הגבורות העליונים לבדם, דכלל הדבר הוא דדוקא אותן האלהים שזכה לדחותן ולמתקן כמה לבדן רשאיין להשתתף בהיחוד לעורר התלהטות היחוד, לא כן שאר הגבורות שלא נדחו כראוי, אינו רשאי להשתמש עמהם, דאם ישתתפו גם הם בהזווג חיישינן מאוד פן ושמא יעלו ויתכללו עמהם גם האלהים אחרים ויתאחזו חלילה גם כמה בהזווג הקדוש בסוד בא נחש על הוה או בבחינת שפחה כי תירש גבירתה, והיינו שיפול חלילה לגבורות אש וגאווה וישות הבאים מצד התלהטות ואש הגבורות דהיפך הקדושה בהיותם עדיין מנגדים אל הקדושה, ולזה לא הותר לו להשתמש זולת עם אותם האלהים שזכה לדחותם לבד, ואינך גבורות יזחר כנפשו מלכוללם בעת היחוד.

בסגולתם לעורר בעת היחוד ריבוי התלהטות ברשפי אש קודש שלהבת יה לצורך העלאת המ"ן, ובהיות הזווג חסר מהם, נמצא חסר משלימות התעוררות והעלאת המ"ן, וכבר נודע דאין טיפה יורדת מלמעלה עד שעולים טיפיים כנגדה מלמטה, וכיון שהזווג חסר משלימות העלאת המ"ן באש קודש מתתא לעילא, דין גרמא ליה שיהיה חסר גם משלימות השפע האלהי הנמשך ויורד כנגדו מעילא לתתא, והוי כערך היחוד דבחינת החכמה והאצילות הכלול מן הביטול דבחינת האין לבד מבלי היותו כלול גם מן הבחינה ההפכית אליו, שעל זה היחוד נתבאר דאין בי"ע יכולים להתכלל בו בהיותם למטה במקומם, ונמצא דבכגון זה חסר היחוד מן הקישוט הנמשך מן הדבר ההפכי הנכלל בו, דבכאן אין ההיפוך רשאי להכלל בו.

ועד"ז כן הוא גם בענין החזיונות הנראים בחזיון לילה, דכלל גדול בידניו דערך הפכי יש בין האורות לכלים, דהמוחין היותר עליונים הם דייקא אותם שבכוחם להמשיך השפע עד הכלים היותר תחתונים כאשר הארכנו מזה בכמה מקומות, באופן שע"פ כלל זה נמצא דשלימות חזיון הנבואה הוא בהיותה מתלבשת בכלים וצורות חומריים, כלומר, דבאה מלובשת במראות וצורות חומריים, דבאופן זה נמצא ששפע הנבואה נתפשט עד בחינת הכלים היותר תחתונים וחומריים.

ולזה בהיות האדם זוכה לדחות המוחין דקטנות בשלימות עד ראש

הבריאה, הנה כיון שזכה לטהר ולזכך כל בחינת שורשי האלהים אשר באצילות, וכבר אמרנו דכפי ערך זה כך נמתקו ונטהרו מעט גם בחינת שמות האלהים אשר בבי"ע (אלא שבזמן הזה אין אנו רשאים לכיון סדר דחייתם בבי"ע), רשאי להשתמש עם הכלים והצורות החומריים לצורך התלבשות הנבואה בהם, לכן יבוא אליו המחזה העליון בצורות חומריים, וזהו לפי שזכה לשלימות תיקון וטהרת המדמה (עיין ליקוטי מוהר"ן ח"א סוף סימן כ"ה) עד שראוי לזכות לחלום דקדושה בבחינת החלום דבחינת בני הנביאים שזכרנו לעיל מדברי הרמ"ע מפאנו. משא"כ כאשר אינו זוכה לדחות השמות אלהים כי אם מעט, אינו רשאי להשתמש בצורות ודמיונות חומריים, יען דלא נטהרו עדיין לגמרי שרשי האלהים אשר באצילות, וחיישינן מאוד לאחיות החיצונים, ולכן בהכרח שיתלבש המחזה העליון בצורת ומראות רוחניים המופשטים מחומר, ונמצא חסרה הנבואה מן השלימות באשר נמנע ממנה להתגשם באופן שתוכל להתפשט תוך הכלים היותר תחתונים.

יט.

מדברי הלשם בהנ"ל

והמעייין בעין אמת יבחין בעצמו כי יותר ממה שכתבנו להדיא במילין נרמז כאן בין השיטין, באשר לגודל הסכנה מנענו עצמנו מבוא בכתובים את אשר יוכל החכם להבין בעצמו בדרך רמז, ואולם כללות הענין נתבאר באורך בדברי הלשם בספר

הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ' ולהלן, ואמרנו לחקוק בכאן איזה לשונות מדברות קדשו ומתוכם יובן מעט גודל המעלה הנוראה אשר בדחיית וכפיית שמות האלהים דקטנות, וכנגד זה עומק הסכנה אשר בכוונת דחייתם בעולמות בי"ע.

"הנה אמרו בזוה"ק פ' בא דף ל"ד ע"א, דהכי אתחזי לבר נש למנדע טוב ולמנדע רע ולאחדרא גרמיה לטוב, ודא איחו רזא דמהימנותא. וכן אמרו בפרשת ויחי בשלמה המלך ע"ה. ועל דא אשתדל למנדע בדעתא (ר"ל בידעיות) דרוחין ושדין כו'. וכן בפרשת תצוה קפ"ד א' דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא, דכד אתכפיא סטרא דא אסתלק קב"ה ביקריה, ועל דא שלימו דכלא טוב ורע כחדא ולאסתלקא לבתר בטוב (ר"ל, שידע בטוב וידע ברע, ויכנס ויעלה בהטוב וכו'), ולית טוב אלא ההוא דנפק מגו בישא (ר"ל, שמסתכל ומתבונן בכל כחות הטומאה והרע, ויוצא משם בשלום, שאינו נהנה משם כלום ואינו חפץ בהם מאומה), ובהאי טוב אסתלק יקריה ודא איחו פולחנא שלים, עכ"ל, ע"ש כל המאמר.

והנה זהו הנסיון העצום שאמרנו, כי הוא באמת עצום ונורא מאד, כי הסכנה בזה היא גדולה ונוראה ותלויה בחוט השערה רח"ל, עד שגם כמה מקדושי עליון שבדורות ראשונים ברחו ג"כ מזה מלנגוע בקצהו וכו', והנה זהו עיקר עומק החטא דעיץ הדעת אשר נכשל בו אדם הראשון, כי הכנים את עצמו בהנסיון הזה, והיה כניסתו לשם

שמים, כי סמך על רוממות מעלתו, וסבר שיעמוד בזה ויצא משם בשלום, אבל לא היה כן, כי לא עמד בזה ונכשל בו, ועי"ז ירד הוא עם העולמות כולם ממדרגתם הרבה מאד, ונשתרבה הרע ועלה למעלה ראש שהוא עד ראש עולם הבריאה, וניתן כח בס"מ הרשע ונתלבש בהנחש וכו', והיה כל זה ע"י המכשול של אדם הראשון שלא עמד בהנסיון הנז', עי"ז ניתן כח בהס"מ לכנוס בגן עדן ג"כ ונעשה כל מה שנעשה וכו', כי עומק החטא דעיץ הדעת הוא במה שנכנס להסתכל ולהתבונן בעניני הקליפות והרע בכל מציאותם וכחותיהם, להכיר אותם ולידע אותם, ונכנס בכל פנימיותם מה שהם ואיך שהם מראשם עד סופם, והסתכל והתבונן בכל מעשיהם ופעולותיהם ושימושיהם, וכבר אמרנו כי כניסתו בזה היה לשם שמים וכנ"ל מדברי הזוה"ק פ' בא דהכי אתחזי לבר נש למנדע טוב ולמנדע רע ולאחדרא גרמיה לטוב ודא איחו רזא דמהימנותא, והיה בדעתו כי מאחר שצוה אותו הקב"ה רק על האכילה ולא על הנגיעה הרי מותר לו להתבונן שם אלא שלא ינהה מהם וכו', אבל הוא הכנים עצמו בהנסיון הזה כי סמך את עצמו על מעלתו הגדולה, אך הלואי שעשה לעצמו אותו הסייג ג"כ כי באמת היה אצלו הנגיעה ג"כ לאכילה והיה אסור לו להכנים את עצמו בהנסיון הזה ולהסתכל שם כלל.

"אמנם מצינו לכמה קדושים הבאים אחריו, הנה להם סיבב הקב"ה

והכנים אותם בהנסיון הזה גם שלא מרצונם, והם עמדו בזה ונכנסו ויצאו בשלום, והם האבות אברהם יצחק ויעקב, ויוסף הצדיק, ומשה רבינו ע"ה, וכן הושע הנביא שהיה גדול משאר הנביאים כמ"ש בפסחים פ"ז א', הנה הם כולם הכנים הקב"ה בהנסיון הזה ונכנסו ויצאו בשלום וכו', שצריך להתנסה גם בזה לירד בכל מדרגות הקליפות והחיצונים, להתבונן בהם ולהכיר אותם כולם, ועכ"ז לא ידבק בידו מאומה מן החרם, שלא יהנה מהם מאומה, ויכנס לשלום ויצא לשלום וכו', וכן כל הקדושים הנ"ל שהם האבות ויוסף ומשה רבינו ע"ה שנתנסו בזה היה ג"כ כל כניסתם בהנסיון הנורא הזה רק ע"י הקב"ה שסיבב אותם לזה ונכנסו בזה בהכרח וכו', ומשום שהם כולם נכנסו בזה רק ע"י הקב"ה לכן נכנסו בשלום ויצאו בשלום.

"כי מי שעומד בהנסיון הזה ויוצא ממנו לשלום הוא זוכה לעומקי פנימיות התורה ואין הפרגוד ננעלת לפניו, דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא וכו', ולית פולחנא דקב"ה אלא מגו חשוכא, ולית טיבא אלא מגו בישא, וכד עאל בר נש באורח בישא ושביק ליה כדין אסתלק קב"ה ביקריה, ועל דא שלימו דכלא טוב ורע כחדא (ר"ל, למנדע טוב ולמנדע רע) ולאסתלקא לבתר בטוב, ולית טוב אלא ההוא דנפיק מגו בישא (ר"ל, שידוע מהרע ואינו נהנה ממנו).

והנה זהו באמת העבודה היותר עיקרי שאין למעלה מזה, אשר הקב"ה חפץ מהקדושי עליון היותר גדולים שהם

הגיבורי כח עושי דברו בכל התורה והמצוה כולו, שאחר שעמדו וירדו בעמקי פנימיות התורה בסתרי מעשה בראשית ומעשה מרכבה דקודש הקדשים, יתבוננו ויסתכלו ג"כ בכל כחות הטומאה והרע מראשית שורשו והתחלתו אשר בעולם הבריאה, באחיזתו ויניקתו שם ובכל שימושי ופעולותיו אשר בעולם הבריאה, וכן התפשטותו אח"כ בעולם היצירה אשר שם הוא עומד בבחי' זה לעומת זה הן באיכות והן בכמות, ולהתבונן ולהסתכל שם בכל ההיכלות והמדורין דילהון, ובפרטי פרצופיהם וכחותיהם וחמודותיהם אשר מראה עצמו תמיד מתוך לחיך וחמדה ותאוה לעינים, ויש חמדה ותאוה הרבה בכל שימושי ופעולותיו מאד מאד, וכמו שכתב התורה כי טוב העין למאכל ותאוה הוא לעינים ונחמד כו', וכן בפסוקי משלי נופת תיטופנה כו' מרבדים רבדתי וכו', ובפרט בעולם העשיה ששם הוא רובו רע ומדור כל המזיקין ורוחין וכו', ונעשה שם במציאות נורא מאד, הנה על כל זה הוא העבודה השלימה אשר הקב"ה חפץ מקדושי להתבונן בהם כולם ולהשכיל ולדעת איך שכל כחותיהם הוא אינו שלהם כלל וכלל, אלא הוא רק מה שניתן להם לפי שעה מהיוצר אור ובורא רע כדי לנסות בהם בני אדם, וכל מחמודיהם הם דרכי שאול יורדות אל חדרי מות וכו', וכל מציאותם וקיומם הוא רק לפי שעה ובגזרה ממנו ית"ש וכו', וכל כחותיהם הניתן להם המבחיל ומפחיד ומרגיז לב כל שומע וכן כל מחמודיהם הניתן להם אשר בהם יוקשים בני האדם הנה כ"ז

יבחין, והוא ענין הד' שנכנסו לפרדם, כמ"ש בהקדמת תיקונים דף י"ב ע"ב.

"והרי נתבאר לנו מכ"ז גודל הסכנה העצומה, ואיך שהנסיון לכנוס בזה הוא עצום ונורא עד שגם משה רבינו ע"ה היה ירא להכניס עצמו בזה עד שאמר לו הקב"ה שיכנס ולא יפחוד, וכן הכנים הקב"ה בזה את האבות הקדושים וכו', וכל זה היה משום שכל אלו הקדושים היה כניסתם ברשות שהקב"ה הכניסם בזה בעל כרחם וכמ"ש ה' צדיק יבחק, ולכן נתקיים עליהם רגלי חסידיו ישמור ונשארו בקדושתם לעולם, וזכו ע"י הנסיון הזה לרוממות מעלתם עד אין חקר.

ושם להלן בענף כ"ב הרחיב הביאור בסוד "ארבעה שנכנסו לפרדם שאמרו בחגיגה י"ד ב' וכו', והנה הם נכנסו כולם בהנסיון הנורא הזה, והיה כוונתם לתקן את החטא דעי' הדעת ולהחזיר את העולם על תיקונו וכו'. וענין כניסתם לפרדם היה כי היו מתבודדים ומייחדים יחודים בשמות קדושים אשר בפנימיות העולמות ב"ע, ועלו מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה, והתבוננו במעשה מרכבה דיצירה ובריאה בכוונת יחודי האורות והשמות אשר בכל אחד, והיה כוונתם לעלות באצילות ג"כ ע"י העלאת מ"ן ומ"ד דהעולמות ב"ע וכו', והיו עולים בקדושת כוונתם ויחודם מעולם לעולם עד האצילות, והיו מייחדים גם שם לתקן את כל פרטי הפגם שנעשה שם ע"י החטא דעי' הדעת ולהחזיר את הזו"ן פב"פ. הנה היה עליית כל אחד

הוא רק כדי להבחין עי"ז בין צדיק לרשע ובין עובד אלהים לאשר לא עבדו, כי העובד האמיתי המואם בכל מחמדיו והוא קדוש לאלהיו אינו מתפעל מכל כחות הס"מ מאומה, ואינם שולטים עליו כלל ואינם מפחידים אותו כלל.

"אמנם הנסיון לכנוס בזה הנה הוא גדול ורב, והסכנה בזה הוא נורא ועצום מאד מאד עד שכמעט שאין בכח אנושי לעמוד בזה, כי הוא על דרך שבור חבית ושמור יינה, הענין הוא כי הרי מטבע האדם הוא שבכל ענין שהוא משים את לבו להתבונן בו ומכנים את שכלו ומחשבתו בזה הוא נעשה דבוק אליו ואוהב ומחבב אותו וכו', וחלילה וחלילה לכל מי שמושים עיניו להתבונן ולהסתכל בידיעות הסטרא אחרא, בפרטי מציאותם וכחם, באחיותם ויניקתם, במקומם ופעולתם, בשמות הטומאה ושימושיהם וכו', וחוקר ודורש בזה להכיר אותם ולדעת כל אופני שימושיהם, ובפרט שכמשתמש בזה ונהנה מהם, הנה האיש הזה הוא עושה את עצמו ממש כצאן למבח יובל, וכעבם אל מוסר אויל, ומפקיר את עצמו לאבד את עצמו משני עולמים, כי עלול הוא חלילה וחלילה להיות עובד ע"ז ממש ושיהיה אדוק בזה בכל כחו וכנו, כי הקליפה היא הומיה וסוררת להמשיך את האדם אחריה תיכף כאשר מסתכל בה. ולא עוד אלא גם כשמתבונן האדם במקומות התערובות וכו', גם זהו סכנה גדולה עצומה כי עלול הוא שיטעה ולא

ואחד וכו' לפי מדרגתו ושרשו אשר בכל עולם ועולם וכו', ונודע הוא כי בהעולמות בי"ע ישנו שם מציאות הרע ונאחזו שם בכל עולם ועולם לפי ערכו, וכל העולה שם באיזה כוונות ויהודים להדבק את עצמו בקדושת אורו ית"ש אשר בפנימיות העולמות בי"ע בבחי' נשמה לנשמה, וכדי לעלות משם לשכינת עוזו ית"ש אשר בגבחי מרומים שהוא עולם האצילות אשר שם הוא רק אורו ית"ש לבד ואפס זולתו, הנה בעלייתו ממדרגה למדרגה שהוא בהילוכו דרך העולמות בי"ע מוכרח הוא לעבור דרך מציאות הרע שהם הג' קליפות קשות וכו', ואח"כ קליפת נוגה שהיא הרביעית, כי הם כולם מסבבים להקדושה, ומשם הוא בא להחשמל, ומשם לעיקר מבוקשו אשר בהקודש פנימה, והנה מכל אלו הארבעה כולם לא זכה להיות הילוכו בקודש ולעלות באצילות ממש אלא רק ר' עקיבא לבד, כי הוא בקע את כל החומות ברזל ולא נגע בו שום אחד מהמשחיתים וכו', והוא משום כי כאשר הלך הוא דרך הקליפות הנה לא עמד בהם כלל ולא הסתכל בהם, אלא שעבר דרך הם ולא נתפעל מהם ולא הפיץ בהם, אלא עבר בהם דרך מעבר לבד, והיה תמיד במחשבת הקודש שאינו מהם ולא מהמונם ומהמהם ולא נה בהם, והרי יצא מהנסיון הנורא הזה לשלום, משא"כ שאר הג' הנה הם לא עמדו בזה, וכמ"ש בחגיגה י"ד ע"ב, והיה ראוי להם שלא לעלות עוד ביהודי האורות שבאצילות כלל וכו', כי על זה נאמר ואל יבוא בכל עת אל הקודש, ולכן

כאשר נדחקו את עצמן ועלו אז למעלה נדחו ונדחפו וכו'. ואף ר' עקיבא בקשו מלאכי השרת לדוחפו, משום שהרי הוא היה באותו המנין והתוועדו כולם יחד לזה, ומה גם כי הרי נכנסו בכל זה שלא ברשות, אך משום שר' עקיבא היה כל הילוכו בטהרת הקודש כנו, הנה עמדה לו טהרתו וטהרתו וקדושתו, ואמר להם הקב"ה הניחו לזקן זה שראוי להשתמש בכבודי שהוא לעלות באצילות עצמו, ועלה שם ותיקן הוא את מה שנוגע אליו כהראוי".

ישם להלן באבני מילואים לסימן ד' האריך עוד "כי כל הנסיון הנורא אשר הקב"ה הפיץ מקדושתו הרי הוא עיקר רק על זה לכנוס בכל עמקי הקליפות והחיצונים, ולהתבונן בכל כחותיהם ושימושיהם, וזו הוא עיקר הסתכלות והבטה בהאלילים אשר הסכנה בזה היא עצום למאד, כי הסתכלות שכלית וההתבוננות בהקליפות עצמן הרי הוא יותר סכנה ויותר גרוע מהסתכלות חושיית אשר בראיית עיני כשר על ע"ז הגשמי דמעישי ידי אדם, ועכ"ז הרי אמרנו כי הכנים הקב"ה בזה את הקדושים היותר עליונים כמו האבות ומשה רבינו ע"ה וכיצא, ונתקיים בהם מ"ש ה' צדיק יבחק, ויצאו הם כולם לשלום, כי גם בעת שהיו שם והסתכלו בכל עומקן היה לבם חזק ואמיץ עם ה' שרק הוא ית"ש הנותן להם כח לעשות חיל בכל פעולותיהם ושימושיהם כדי לנסות בהם את הבריות, אבל הם בעצמם הם הבל וריק ואין גם בכל

היטיב ונתחלף להם הרע בטוב, וזה היה ג"כ סיבת כל הטועים והתועים רח"ל, כי גם כל המשתמשים ברוח הקודש צריכים ג"כ להיות בקיאים ומכירים בכל מדרגות הטומאה כדי שלא יטעו ויתחלפו ח"ו וצריך לזה זהירות יתירה הרבה מאד ואחר כ"ז גם סיעתא דשמיא.

"ועכ"פ הוא כי כל הנביאים כולם וכן כל בעלי רוח הקודש, צריכים להיות בקי ומכיר בהם כדי לידע ממה להזהר ולהתרחק, והרי צריכים הם ג"כ להתבונן ולהסתכל בהם כדי לצרף ולצאת מהם לגמרי ולכנוס בקודש פנימה, והרי נתבאר לנו מכ"ז כי יש כמה אופנים אשר ההסתכלות בהם הוא הכרח גדול לצורך מצוה רבה ולכן כתב התורה אל תפנו בו' ולא כתיב אל תביטו או אל תשקיפו, כי הוא להורות לנו שההסתכלות אינו אסור אלא רק כאשר שההסתכלות הוא אינו לצורך מצוה אלא כדי לראות את האלילים לבד, וזה אסור מן התורה וכו', וכן היה אסור להנביאים ג"כ לעמוד שם אלא רק לעבור דרך הם ולהתבונן ממה להתרחק כנו', כי הכלל הוא כל ההסתכלות שם אשר אינו הכרח למצוה אלא מסתכל בהם מתאוות לבו כדי לדעת אותם, הוא עובר משום אל תפנו אל האלילים, ואם הוא בדרך שעושה מעשה הרי הוא בחיוב מלקות, ואינו מותר ההסתכלות אלא רק כאשר שהוא הכרח לקיום מצוה, אם שהוא כדי לעקור ע"ז ולשרש אחריה או כדי לידע ממה להבדל ולהתרחק וככל מה שבארנו". ועיין לו עוד שם בפנים באורך

מציאותם שום ממש מאומה, והרי נמצא כי כל אלו הקדושים שהכנים הקב"ה אותם בהנסיון הנורא הזה הרי היה כל כניסתם שם וכל ההסתכלות בהם רק כדי להתגרות בהם, אך עכ"פ הוא כי הכנים אותם הקב"ה בההסתכלות בהכרח, אלא שהיה ההסתכלותם ע"ד המצות עשה הנז' שהוא לעקור את הרע כולו ולשרש אחריו וכו', וללחום עם הס"מ הרשע שהוא שורש עמלק למעלה וכו' ולשרש אחריו הנה זהו כל הנסיון הנורא שאמרנו, ולא הכנים הקב"ה בזה אלא רק איזה יחידי סגולה מכל הדורות עולם.

"וכן הוא עד"ז ג"כ כל הנביאים כולם וכל הנכנסים לפרדס כאשר עולים לראות מראות אלהים, הנה מוכרחים הם ג"כ לעבור דרך הקליפות העיקרים, אלא הם אינם רשאים לעמוד שם אלא רק לעבור דרך הם בדרך מעבר לבד ולכנוס תיכף בקודש פנימה, כי לעמוד שם הנה הוא רק ע"ד להתגרות בהם ולכובשם תחת ידו, וזה הוא הנסיון הנורא הנז' אשר אין רשות לזה לכנוס מעצמו אלא רק ע"י הקב"ה לבד וכו', אבל זולת זה אין רשות לשום נביא לעמוד שם אלא רק לעבור בהם דרך מעבר לבד, אבל עכ"ז הנה בעברו דרך הם הרי הוא מסתכל ומתבונן באיזה מקום שעובר, כי מאחר שלצורך הילוכו בקודש מוכרח לעבור דרך הם עכ"פ הרי הוא מחויב להבחין ולהבדיל בין המדרגות, ר"ל שיהא יודע ומכיר ובקי בהם שלא יטעו אותו, כי זה היה עיקר סיבת כל נביאי השקר שלא היו בקיאים בזה ולא היו מכירים אותם

גדול בסוד איסור ההסתכלות בקשת, ואכמ"ל עוד.

וכלל הענין העולה מכל זה בנוגע למאמרנו זה הוא, דאין האדם רשאי כלל להשתמש במראות דבחינת צירופי אלהים דקטנות דעולמות ב"ע, ומכ"ש דבחינת אלהים אחרים, עד היותו מתוקן לגמרי מצד מעשיו באופן שזכה לדחות הצירופים ולכפותם ולהפכם לבחינת הקדושה דהוי"ת עד שיאירו גם המה בגוונין נהירין, וכל זמן שלא זכה לזה חלילה לו להסתכל ולהשתמש עמהם פן ירע אחריתו רח"ל כי אין לבוא אל המלך בלבוש שק וחיישינן שמא יבאו גם אלהים אחרים להתכלל בקדושת היחוד הקדוש בבחינת שפחה כי תירש גבירתה שזהו פגם גדול ונורא.

ומתוך גדול הסכנה גופא יובן מעצמו גדול המעלה אשר לעומת זה במדה טובה מרובה, כי מי שזכה שיהיה לו כח במעשיו לדחות צירופי האלהים עד ראש הבריאה וכו', הנה כפי מעשיו כן רשאי להשתמש באלו האלהים אחר שנתהפכו אל הקדושה לכוללם בקדושת הזווג, ונמצא זוכה שיתעלה היחוד על ידו ביתר שאת ויתר עז, כי בכך מתגלה עצם יופי היחוד הנמשך דייקא מן ההיפוך, דמן ההיפוך נגלה אמיתות המציאות האין אין עוד מלבדו ומלכותו בכל משלה, אשר זהו המכוון האמיתי בהמשכת אלו הצירופים כמבואר בדברי מהר"א מסטראשליע בהגהה הנ"ל אשר "המ"ח צירופים התחתונים [מן הק"כ צירופי

אלהים] המכוון [בהם] הוא איך יהיה גילוי שלימותו על ידי בחינת ההיפוך שהוא היש הגמור והסט"א, ונמצא זוכה שישתלם על ידו עיקר תכלית המכוון אשר במחשבת הבריאה שהוא לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, אשרי לו.

ב.

כפי תוקף קדושת המוחין כך מתבררת ועולה כנגדם מן הקלי' מדרגה יותר תחתונה

ומאחר עלות המבואר עד כה יובן בע"ה אמיתות הסיבה שמחמתה נמנעו המקובלים מלכוין סדר דחיית האלהים דקטנות בבחינת המוחין דחיה ויחידה, זולת בבחינת המוחין דנשמה לכד, ומתוך כך יובן גם כוונת רבינו התורת חכם בהך דקא משמע לן דרשאי לכוין בזה אלא דבעי לאפושי ברחמי שיתן לו ה' כח.

ויובן בע"ה בהקדים העולה מדברי מרן בהקדמת הימים והזמנים (נהר שלום דף י"ג ע"א - ע"ב), דכל הפרצופים אשר מיום בריאת העולם עד סוף שית אלפי שני חשובים כחטיבה אחת וכפרצוף אחד המלביש מרום המעלות עד שפל המדרגות, ובכל יום ובכל תפלה נמשכים מרום המעלות מוחין עליונים טפי מכל המוחין שכבר נמשכו עד היום ההוא, והמוחין המעולים הללו משתלשלים ויורדים מעילא לתתא לכל הפרצופים אשר מרישא דכל דרגין עד סיפא דכל דרגין, וכל פרצוף לוקח חלקו, וממשיך השארית להפרצוף

שתחתיו, ובכח המוחין הללו עולה כל פרצוף תחתון מדרגה אחת ומלביש מקום הפרצוף העליון שעל גבו, באופן שהפרצוף היותר עליון וסמוך אל המאציל עולה ונדבק בהמאציל, ואז עולה הפרצוף הסמוך אליו ויורש מקומו ונמצא נתקרב אל המאציל מדרגה אחת, ועד"ז עולים כל הפרצופים, דכל פרצוף בהכנס המוחין בתוכו עולה ויורש מקום הפרצוף העליון שעל גבו ונמצא נתקרב אל המאציל מדרגה אחת, וכן הוא עד"ז עד ספא דכל דרגין, עד שהפרצוף היותר תחתון מכל הפרצופים אשר בגבול הקדושה עולה גם הוא ויורש מקום הפרצוף העליון שעל גבו, ואז מתברר ויוצא פרצוף אחד מתוך הקליפות העומדים תחת גבול הקדושה, ועתה מתברר זה הפרצוף ועולה לראשונה ונכנס לתוך גבול הקדושה ויורש מקום הפרצוף התחתון הנ"ל שעלה משם, וכן הוא כסדר הזה מיום ליום, דבכל יום נמשכים מוחין חדשים יותר מעולים מרום המעלות, ובכוחם עולה הפרצוף היותר עליון ונדבק בהמאציל, וכנגדו מתבררת ועולה מתוך הקליפות מדרגה אחת יותר תחתונה משל אתמול ונכנסת לגבול הקדושה, עכתו"ד מרן בהקדמה הנזכרת.

והרי דבבוא המוחין דנשמה לבד, אין נכלל בגבול קדושת האצילות כי אם עולם הבריאה לבדו, דאילו עולמות יצירה ועשיה עדיין עומדים תחת גבול הקדושה, ועד"ד המבואר דעולם היצירה לא עלה אז אלא לבריאה, ועולם העשיה ליצירה, ונמצא שניהם עומדים תחת האצילות, ואך עולם הבריאה שהוא

והרי נתבאר דכפי מעלת המוחין הנמשכים מרום המעלות כן לעומת זה מתבררת ועולה מתוך הקלי מדרגה יותר תחתונה, ובאמת יציבא מילתא דא גם על פי סדר עליית

המעולה והמובחר משלשתן הוא לבדו
עלה ונכלל באצילות. ואמנם בבוא
המוחין דחיה היותר מעולים מן המוחין
דנשמה, הנה אז עולה גם עולם היצירה
הגרוע מן הבריאה ונכלל גם הוא בגבול
הקדושה, ובבוא המוחין דיחידה שהם
היותר מעולים ומובחרים מכללות
המוחין דנח"י, הנה בעת ההיא עולה גם
עולם העשיה הגרוע משלשתן, ונכלל גם
הוא בגבול הקדושה. והרי מכאן דכפי
ערך מעלת המוחין הנמשכים מרום
המעלות, כך מתבררת ועולה כנגדם
מדרגה אחת יותר תחתונה ונכללת
בגבול הקדושה, דערך הפכי יש בין
מעלת המוחין הנמשכים מרום המעלות
להמדרגות המתבררות.

ועד"ז הוא בבחינת מדרגות הקליפות
אשר תחת עולם העשיה, דבבוא
המוחין דנשמה שאז עולים כל הפרצופים
מדרגה אחת עד שעולם העשיה עולה
לעולם היצירה ונח"ל, הנה בעת הזאת
מתבררת ועולה מתוך הקלי' המדרגה
היותר סמוכה לגבול הקדושה, שהיא
כאמור המדרגה שהיתה עומדת תחת
העשיה דקדושה. ואח"כ בבוא המוחין
דחיה, שאז עולים כל הפרצופים עליה
נוספת להלביש המדרגה השניה שעל
גבם, הנה עתה מתבררת ועולה מתוך
הקלי' מדרגה אחת יותר תחתונה
ממקודם, שהיא המדרגה שמלכחילה
היתה רחוקה מן הקדושה ב' מדרגות,
ובתחילה בבוא המוחין דנשמה נתקרבה
אל הקדושה מעט ועלתה ועמדה תחת
העשיה דקדושה, ועתה בבוא המוחין

דחיה עולה עוד עליה שנית ונכללת
בגבול הקדושה. וכן עד"ז בבוא המוחין
דיחידה, שאז עולים כל הפרצופים עליה
שלישית להלביש המדרגה השלישית
שעל גבם, הנה בעת הזאת מתבררת
ועולה מתוך הקלי' מדרגה אחת יותר
תחתונה משתי המדרגות הנ"ל שכבר
עלו, והיא המדרגה שמלכתחילה היתה
רחוקה מן הקדושה ג' מדרגות, ועתה
עולה ונכללת בגבול הקדושה, ועיין בזה
עוד לרבינו התורת חכם דף פ"ט ע"א
ולחלן.

ונמצא דכלל הדבר הוא דכפי מעלת
המוחין הנמשכים כך כנגדם
מתבררת ועולה מתוך הקלי' מדרגה
יותר תחתונה ויותר מרוחקת מגבול
הקדושה, עד שבבוא המוחין דיחידה
עולה מתוך הקלי' מדרגה תחתונה
ושפלה מאוד שהיתה רחוקה הרבה מן
הקדושה להיותה שקועה ג' מדרגות תוך
עמקי הקליפות, וכן על זה הדרך, דכלל
הענין הוא כפי המבואר במבוא שערים
שער הקלי' פ"ד (דף נ"ז ע"ג) "כי כמו שיש
בקדושה ד' עולמות אבי"ע כן יש בקליפה
ד' עולמות אבי"ע, והם היפך הקדושה, כי
בקדושה העליון גדול מן התחתון
ובקליפה הוא להיפך, וכיאר הענין כי
הקדושה כל מה שהוא עליון הוא יותר
קדוש מאוד וכל מה שיוורד מתמעט
קדושתו עד סיום העשיה, אך בקליפות
הוא להיפך, כי קליפה העליונה שכנגד
האצילות הוא חלש ואינו כ"כ רע, וכל מה
שיוורד מתחזק המומאה והקליפה. והנה
נודע כי יש כמה מיני מומאה והגדול

כא.

החפרש בין המוחין דנשמה לחמוחין דחיה ויחידה

והנה כבר אמרנו דמהות דחיית המוחין דקטנות הוא, דע"י המשכת המוחין דגדלות נדחים ונכפין צירופי שמות אלהים ונמחרים ומתהפכים מהיותם בחינת שרשי הדין להיותם מעתה בחינת הויו"ת לעורר קדושת היחוד ברשפי אש וברגשי שמחת המצוה וחדותא דשמעתתא, וכפי גודל כחו בדחיית צירופי האלהים כך זוכה לכפות ולהפוך הדין היותר קשה להתעוררות תשוקה נפלאה באחדות אור א"ס בתורה ומצות.

והנה בבוא המוחין דנשמה לבד, כיון שבכח המוחין הנ"ל עלה עולם הבריאה ונכלל באצילות, ועלה עולם היצירה וירש מקומו, נמצא דבהיותו זוכה בעת הזאת לדחות הצירופים עד ראש הבריאה, הנה זכה במעשיו לכפות ולהפוך צירופי האלהים עד ראש עולם היצירה האמיתי, יען דעולם היצירה הוא העומד עתה במקום הבריאה, ונמצא שהצירופים אשר בעולם הבריאה האמיתי נכפו ונדחו כולם לגמרי, שהרי עולם הבריאה האמיתי מלביש עתה בגבול האצילות במקום הנוק, וכיון שזכה לדחות הצירופים עד הבריאה דעכשיו, נמצא זכה לכפות ולהפך כללות הצירופים דבריאה האמיתית אשר עכשיו בעולם האצילות.

ואולם בבוא המוחין דחיה, כיון שבכוחם עולה גם עולם היצירה ונכלל

שבכולם הוא המת אבי אבות הטומאה וכו', ואמנם ד' מדרגות הם וכו', והראשון [היותר גרוע מכולם] הוא בעשיה, כי שם תוקף הקליפות, והשני הוא קליפת דיצירה וכו', והשלישי שלהם היא קליפת הבריאה וכו', והרביעי פוסל ואינו מטמא והיא קליפת האצילות, ועיין עוד שם באורך, ומשם לעניננו דכפי מעלת המוחין העליונים הנמשכים מעילא לתתא כך מתבררת ועולה מתוך הקלי' מדרגה יותר תחתונה וגרועה ועולה מתתא לעילא ונכללת בקדושה.

ומעם הדבר הוא על פי הכלל הנודע דכפי תוקף מעלת וקדושת האור הנמשך מעילא לתתא כך יכול האור לירד ולהתפשט יותר למטה, ומעין הנודע מענין הערך ההפכי אשר בין האורות לכלים, דהאורות דנה"י אינם מתפשטים מתחילה אלא תוך הכלים דחב"ד לבד, והאורות דחג"ת מתפשטים יותר למטה מהם עד הכלים דחג"ת, ודוקא האורות דחב"ד שהם האורות היותר עליונים הם המתפשטים עד הכלים היותר תחתונים שהם הכלים דנה"י. וכן הוא עד"ז בכאן, דהאורות העליונים דיחידה, לתוקף מעלת קדושתם יש בהם כח לברר ולטהר אפילו המדרגה השפלה והגרועה השקועה ועומדת ג' מדרגות תוך עמקי הקלי', והאורות דחיה למעלת קדושתם יש להם כח לטהר המדרגה העומדת ב' מדרגות תוך הקלי', ואילו האורות דנשמה אין בהם כח לטהר זולת המדרגה העומדת מדרגה אחת תוך הקלי' לבד.

דבריאזה האמיתית, אין בכוח אלו הצירופים להלחם ולעמוד על נפשם בקשרי מלחמה כבדים, ובמעט כח (לפי ערך) בנקל להכניעם אל הקדושה מבלי שיצטרך להסתכן בנפשו בגודל הסכנות שנתבארו לעיל

ואולם בעת המשכת המוחין דחיה, וכ"ש בעת המשכת המוחין דיחידה, כיון שצירופי אלהים הנכפים אז המה דבחינת היצירה והעשיה, ונודע דהיצירה חציו רע, והעשיה רובו רע ומיעוטו טוב, נמצא אלו הצירופים אשר שם המה מבחינת הדין הקשה, ומצד זה קשה לכפותם כי בראותם שכלתה אליהם הרעה והגיע שעתם להיות נכפים, מתגברים בכח גדול לעמוד על נפשם בבחינת 'תוסף רוחם יגועון', וצריך להכניס עצמו בסכנה גדולה כמבואר בדברי הלשם שהעתקנו לעיל, כי אין ראוי לבוא אל המלך בלבוש שק להשתמש בבחינת ההתלהטות והחזיונות דצירופי אלהים אשר במקומות השפלים אלא אם ידע בנפשיה דבכחו לעמוד על עמדו ככל הגיבורים אנשי השם הנזכרים לטובה לעיל שזכו במתנת שמים למה שזכו, ומחמת גודל החשש התקינו לבל לכוין סדר דחיית הקטנות בבחינת המוחין דחיה ויחידה פן חלילה לא תצלה בידו המלחמה ויפול הנופל רח"ל לבירא עמיקתא ליתן להם אחיזה רח"ל בהזווג הקדוש, וכמבואר בדברי הרז"ל כשיש ח"ו רוגז בעולם מחמת פגם העבירות אז מסתלקים המוחין דגדלות שהיו כופין המוחין

באצילות, ועולם העשיה עולה ויורש מקום הבריאה, נמצא דבחיותו זוכה בעת הזאת לדחות הצירופים עד ראש הבריאה, זכה לכפות ולמתק גם כללות הצירופים דעולם היצירה האמיתי העומד עכשיו בגבול האצילות. והעולה על כולנה הוא בבוא המוחין דיחידה, דכיון שבכוחם עולה גם עולם העשיה ונכלל בקדושה, והמדרגה הראשונה שעלתה מן הקלי' היא העולה ויורשת מקום הבריאה, נמצא דכאשר זוכה גם בעת הזאת לדחות הצירופים עד ראש הבריאה זכה לכפות כל הצירופים אשר בכללות שלשה עולמות בי"ע שכבר עלו ונכללו כולם בקדושה ועתה נכפו ונתהפכו כל צירופי האלהים אשר בהם, וכאשר יזכה לעורר היחוד גם בעת הזאת, תגדל מעלתו עד מאוד, כי כל כללות הצירופים אשר בעולמות בי"ע נתכללו בקדושת היחוד אחר שכבר נתהפכו לטוב, ונמצא הבן שנתרחק מאוד מאביו בעומק הגלות חוזר לחיק אביו וכדין מתקיים היחוד בריבוי התלהטות ברשפי אש ובחדוותא דשמעתתא ושמחת המצוה שאין כמותה לטובה וכולם מודים ומפארים ומשבחים ליוצרים באהבה ובשמחה להודות ולהלל אמיתות יחודו ית"ש שאין עוד מלבדו.

ולזה בעת המשכת המוחין דנשמה לבד, כו"ע מודו דיש לכוין סדר דחיית המוחין דקטנות, דלאשר צירופי האלהים הנדחים ונכפים אז אינם גרועים ועזים כל כך, להיותם קרובים מעט (לפי ערך) לגבול הקדושה, דאינם אלא צירופי האלהים

דקטנות, ואז עולים אלו האלהים למעלה בסוד אלהים ראיתי עולים מן הארץ, כי חוזרים לעלות לראש, ואז מתעורר רוגז ח"ו, ומכ"ש בכאן שמחמת גודל שפלותם פן יעלו עד למעלה לעורר שם טעם מר ומרור רח"ל, והמכשלה הזאת תחת ידו שהכנים עצמו לזה שלא ברשות, ומחמת חששות חמורות אלו וכיוצא בהם נקבע המנהג שלא לכון סדר דחייתם במדרגות אלו, דנמנו וגמרו דבכאי גוונא שב ואל תעשה עדיף, וסמכו על הצדיקים האמתיים הראויים על פי מעשיהם לדחות האלהים דקטנות עבור כל נשמות ישראל הנכללים בתפלתן.

ואמנם כיון שאך לסיבת הסכנה לבד נמנו וגמרו כן, לפיכך מי שיש בידו כח במעשיו לדחות גם אותם הצירופים השפלים הנ"ל, ודאי שפיר עבד, ולא עוד אלא שתגדל מעלתו לאין קץ בהיותו זוכה במעשיו להשלים תכלית מחשבת הבריאה כמבואר לעיל, והיינו דקא משמע לן רבינו התורת חכם דאף בבחינת המוחין דהיה ויחידה, הנה מי שיודע בנפשו שגדול כחו לכפותם, אדרבה מצוה עליו לעשות כן בתכלית הזהירות, ובלבד שירבה בצלותא ובעותא קמי מרן דבשמיא שיתן לו כח לעמוד בזה, והבן מאוד.

כב.

אשר יבוא אל המלך אשר לא יקרא אחת דתו

וזהו שמצינו להגה"ק מקאמרנא בפירושו כתם אופיר על מגלת

אסתר עה"פ אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך וגו' אשר לא יקרא אחת דתו וגו' ואני לא נקראתי לבוא אל המלך וגו', שהאריך לבאר "שיש כח ע"י יהודים ותפלות להעלות המלכות למקומה וכו' ברדל"א, ובוה נתבטלין כל הגזירות כידוע, וכל זה אחר התיקון חסדים מ"ה בגבורות ב"ן ויתאספו ביחוד אחד להיות התיקון כראוי וכו'. ומי אשר יבוא אל המלך בינה, אל החצר הפנימית אשר לא יקרא בתיקון גמור בחסדים וגבורות ממותקים ליחוד, אז דינו כמלכים דמלכו ומיתו להיותם בלתי תיקון וכו'. כי ידוע ומפורסם שכל האותות והמופתים הגדולים ונוראים פלאי פלאים שעשה מרן הריב"ש טוב לעיני כל חי, היה ע"י יהודים, שתיקן הפגם של זה שעשה למעלה בשכינה וכו', ולזה צריכין שמירה יתירה, **כי לפעמים אינו עת רצון או מעט טעות יהיה נדחה כמו שאירע וכו'**, ולזה היה טענת אסתר שאמר וצויה עליה מרדכי לילך ביחודים בשמות קדושים לתקן הפגם, והשיבה שפגם גדול הוא ובנקל ליפול ממדרגה וכו', ולפעמים יארע מיתה ממש המותה לחסידיו, לבד מאשר יושיט לו וכו' דזהו בחינת יסוד צדיק מלך הדר".

ועי"ש היטב ובהמשך הפסוקים שם שהולך ומבאר ענין מיתוק ודחיית הגבורות ע"י המוחין דאבא, וגודל הסכנה לכון היחודים קודם כניסת המוחין דאבא, באשר יכולין אז הקליפות לאחוז בגבורות כי "בעת שעדיין לא נכנסו מוחין דאבא יש סכנה עצומה

למעלה, ובזה הסוד היה המשא ומתן בין מרדכי ואסתר כמבואר בדבריו.

בג.

קבלה איש מפי איש לכל להסתכל בעתיק זולת בשעות ידועות ומוכשרות לכך

ובזה יתבארו עוד דברות קדשו דהגה"ק בעל הסולם בכת"י הנמ"ח בספר פתח השער אות קפ"ו (עמוד ר"ז), דאיירי בפרצוף עתיק וכתב בתו"ד בזה"ל, ופרצוף הרם והנשגב הזה הוא סתום מאוד בסוד והצנע לכת עם הוי"ה אלהיך, שכן קבלנו איש מפי איש שאסור להסתכל שם זולת בשעות הידועים ומוכשרות לזה, ועל פי אופנים מיוחדים. וזו הקבלה הגיע לנו עד מפי משה, מפי הגבורה, בסוד משה קיבל תורה מסיני וכו'. והעובר את פי הוי"ה לא יצלה, וז"ס לא דרכי דרכיכם וכו', עכ"ל. ולכאורה נראים דבריו סתומים וחתומים ואין פותר להם וועיין עוד בספר משה עבדי לתלמידו הגרמ"ב לעמברגער ז"ל סימן ע"ה עמוד פ"ט "שמעתי מאדמו"ר שליט"א שעתיק אינו רשאי לבאר הסדר", וגם זה אינו מובן כ"כ.

ואולם להמבואר י"ל דכוונתו להך חששא דאיירינן ביה בסוד דחיית אלהים דקטנות, והיינו דקאמר דבבחינת המוחין דעתיק שהם המוחין היותר נעלים וגבוהים [וביותר להמבואר בקבלת בעל הסולם דעתיק הוא מבחינת צמצום א'], הנה כיון שלעומת זה בעת ההיא נדחים האלהים דקטנות היותר

סכנת מות למי שנכנס לחצר הפנימית להמשיך איזה המשכה ע"י יהודים, ואחת דתו להמית, ויארע חלילה כמו שאירע לאדם הראשון וכו' וכן אירע לארבעה שנכנסו בפרדס, וכולם נדחו למקום הקליפות והמות לבד ר"ע שהושיט לו המלך שרביט הזהב". ובהמשך הכתובים שם מדברי המגיד הק' ממעזריטש שמ"מ על ידי לב נשבר וביטול בבחינת אין יכול בכל אופן לבוא אל החצר הפנימית אשר לא כדת, כי בזה הוא משבר כל המנעולין ואינו צריך למפתח כי נפתחין כי תרעין דרחמי, עיי"ש כל דבריו באורך, ועוד שם לעיל מינה עה"פ כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק "כי אם חלילה יעלה זה התיקון [דשערות] באריך שגם בחינה זאת באפשריות שיחיה ברמאות וששר וכו' אז יחריבו העולמות.

והנה לכאורה דברות קדשו בגודל הסכנה נפלאו מאוד, ואמנם להמבואר בסוגיין י"ל דכוונתו להסוד המבואר בענין דחיית אלהים דקטנות, דבהיותו עוסק ביחודים קדושים לבטל הגזירות ולהעלות המלכות לשורשה ברדל"א ולייחד הדודים במקום גבוה ונעלם, הנה כיון דבעת ההיא נמשכים מוחין עליונים ונוראים מאוד, לזה כאשר אינו ראוי ע"פ מעשיו ואינו מתוקן בחו"ג ממותקים, יש לחוש מאוד מאחיזת הקלי' והתכללותן באלהים קדושים בשעת היחוד, דבטעות אחת קטנה שיבא להסתכל בהיחוד בשעה שאין הקשת מאיר בגוונין נהירין יגרום ליתן אחיזה להקליפות במקום רם ונשא הגבה

תחתונים ושפלים שהיו מרוחקים מאוד מאוד מגבול הקדושה, לזה אין להסתכל שם, ר"ל, לייחד הדודים באופן שמכשיר השימוש בבחינת ריבוי התלהמות ובבחינת המראות והחזיונות דשמות אלהים אשר שם, זולת בשעות הידועות ומוכשרות לזה שהוא בעת רצון ורחמים כאשר ידע איניש בנפשיה שזכה שיהיה לו כח במעשיו לעשות כדבר הזה, ובלאו הכי רח"ל היישינן כי יפול הנופל ח"ו מחמת אחיזת האלהים אחרים בקדושת היחוד וכנ"ל.

וזה סוד המעשה הנורא דהוי ביה בהיחודי הק' מפשיסחא זי"ע דנודע שיחוד אחד קדוש ונורא יש שהמייחדו כראוי יש בו היכולת להמשיך הגאולה, אלא שכאשר יתאמץ לדחוק השעה לייחד זה היחוד בשעה שאינו מסוגל לזה (אם מצד הזמן אם מצד עונות הדור וכו') בהכרח לו להסתלק ברעותא מעלמא הדין, והיחודי הק' נתאמץ מאוד לקרב

קץ משיחיה עד שלא יכל עוד להתאפק מפני צער השכינה וכובד הגלות, וביקש יעק"ב לגלות את הקץ ודחק והכניס עצמו בזה היחוד הקדוש והנורא, ומיד כאשר עלה למקום שעלה נתבקש בעון הדור לישיבה של מעלה, ומקובל משמו שזה היחוד רשאין לייחד דייקא בארה"ק ששם המקום גורם. ובהאמור יתבאר דבהיותו מעורר זה היחוד שהוא דוגמת היחוד דלעתיד לבוא, הנה לרוב קדושת המוחין הנמשכים מרום המעלות נכפים כנגדם בחינת הצירופים היותר תחתונים והגבורות היותר קשות, וכאשר אין הזמן מוכשר אז לזה היחוד, אם מצד הזמן ואם מצד הדור ואם מצד המכוין, הנה בהיות שאין הקשת מאיר אז בגוונין דנהירין, הרי הוא מסתכן בנפשו מחמת תוקף אחיזת הרע והקליפות רח"ל, ואמנם כאשר ראוי לזה היחוד ויאיר הקשת בגוונין נהירין, מיד יכלו כל עושי רשעה ויתעלה היחוד לאין קץ וגאולה תהיה לארץ בב"א.

